ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ ΤΗΣ ΑΚΡΟΓΙΑΛΙΑΣ

Φωνες της Νυχτας

Κύματ' ἀνεμοδαρμένα,
Μὲ μουγκρίσματα βαρυά,
Σὰ λιοντάρια δαμασμένα
Σκύφτουν, γλύφουν τὴ στεριά.

Καὶ τἀπόγειο ποῦ μᾶς φέρνει
Τὴ δροσιὰ τῆς ρεματιᾶς,
Σὰ βροχὴ τὴ λεύκα δέρνει
Καὶ τοὺς κλώνους τῆς ἰτιᾶς.

Τὶς φτεροῦγες τους τινάζουν
Καὶ λαλοῦν οἱ πετεινοί,
Καραούλια ποῦ φωνάζουν
Σὲ παγάνα σκοτεινή.

Μέσ' στὴ φτέρη ναννουρίζουν
Τὰ τριζόνια θλιβερά,
Καὶ τῶν νυχτερίδων τρίζουν
Ταργοκίνητα φτερά.

Κλαίει οὐρλιάζει ἀπὸ τῆν πεῖνα
Τἀλυσόδετο σκυλί,
Καὶ βογκᾷ ἡ τρομπαμαρίνα,
Σὰ θαλασσινὸ πουλί.

Καὶ στῆς λαγκαδιᾶς τὰ πλάγια,
— Ταιριασμένη γειτονιά —
Κουβεντιάζει ἡ κουκουβάγια
Μὲ τὸ γκιώνη τὸ φονιᾶ.

Ἀντηχάει στὸ μονοπάτι
Καὶ στὸ δρόμο τοῦ χωριοῦ
Τὸ περπάτημ' ἀγωγιάτη,
Τὸ κουδοῦνι μουλαριοῦ.

Καὶ στὰ λυχνοφωτισμένα
Τῶν ψαράδων καπηλειὰ
Σμίγουν, παίζουν ταιριασμένα
Ταμπουρᾶδες καὶ βιολιά.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΑΙ ΕΙΚΟΝΕΣ

Ο ΑΠΟΣΤΡΑΤΟΣ ΜΟΥΣΙΚΟΣ [1]

Γ'.

Ἂν ρωτήσετε τὸν Σπῦρο τὸ Δασύλλα, ἐκεῖ ποῦ κάθεται ἀκουμπισμένος στὸ τοῖχο ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα του, τί εἶδε γυρίζοντας στὸν σπίτι τὸ μεσημέρι τοῦ Ἁγίου Ἀντωνίου, τί τοῦ συνέβη, λίγα πράμματα θὰ θυμηθῇ νὰ σᾶς πῇ.

Πράμματα φοβερά, σὰν κακὰ ὄνειρα, ποῦ στριφογυρίζουν μέσα στὸ κουρασμένο του τὸ μυαλὸ ἀνακατωμένα, ὅπως στὸ σιροῦνι, τοῦ δρόμου τὰ σαρίδια.

Πρῶτα ἀπὸ ὅλα, ἀνάμεσα σ' ἕνα πυκνὸ σύννεφο ἀπὸ λιβάνι, εἶδε σὰν θολὸ φάντασμα, ἀσπροντυμένη μὲ τὸ νυφιάτικό της τὴν Κατινοῦλά του, νὰ κοιμᾶται ἥμερα, ἥμερα, νὰ κοιμᾶται γλυκὰ ἡ νηόπαντρη, ἡ μικρομάννα, χωρὶς νὰ τῆς βασανίζῃ πλειὰ τὸ στῆθος ἐκεῖνο τὸ ἀγκομαχητὸ τοῦ πυρετοῦ, καὶ ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι της νὰ ἀνεβαίνῃ μαῦρος, τρεμουλιαστὸς ὁ καπνὸς ἀπὸ δυὸ μικραῖς κίτριναις λαμπάδες.

Καὶ ἡ στραβὴ μάννα πεσμένη ἀπάνω της νὰ ξερωνίζῃ καὶ τὴ γλυκειὰ μορφὴ τοῦ παιδιοῦ της, ποῦ δὲν μποροῦσαν νὰ τῆς τὴν δείξουν τὰ μάτια της, νὰ γυρεύῃ νὰ τὴν ξανοίγῃ τελευταία φορά, ψηλαφῶντάς την μὲ τὰ φιλιά.

Ἔπειτα ποιὸς τοὺς κύταζε, ποιὸς τοὺς παρατάθηκε, ποιὸς τοὺς ἐβοήθησε, πῶς ἔγεινε ἡ κηδεία, ποιὸς ἔθρεψε τὸ νεογέννητο, τίποτα καλὰ καλὰ δὲν θυμᾶται. Ἔβλεπε μόνο γειτόνους καὶ γειτόνισσαις, ποῦ μιὰ ξερὴ καλημέρα εἶχε μαζί τους πρὶν τὸν πλακώσουν οἱ συμφοραῖς, νὰ τρέχουν, νὰ βοηθοῦν, νὰ διευθύνουν. Θαρρεῖ πῶς βλέπει ἀκόμη δυὸ γειτόνους μὲ μαντήλια δεμένα τέσσαρες κόμπους καὶ περασμένα ἀπὸ τὸ χέρι, γεμάτα ἀπὸ δεκάραις, ὅπου ἀφίνοντας τῆς δουλειαῖς τους, εἶχαν πάρει ἀράδα τὰ μαγαζειὰ τῆς ἀγορᾶς ζητῶντας ἐλεημοσύνη γιὰ νὰ θαφτῇ μιὰ χριστιανή. Οἱ γειτόνοι γιὰ τὴν ἄδεια, γιὰ τὴν κάσσα, γιὰ τοὺς παππάδες, γιὰ τὸν τάφο. Θυμᾶται ἀκόμα πῶς εἶδε ὅλους τοὺς μουσικοὺς τῆς φρουρᾶς ὅπου αὐτός, ἀπὸ χρόνια ξεγραμμένος ἄνθρωπος, κανένα ἀπ' αὐτοὺς δὲν ἐγνώριζε, νὰ τρέξουν ὅλοι, ἀπὸ τὸν ἀρχιμουσικὸ ὡς τὰ τελευταῖα παιδιὰ ποῦ σηκόνουν τὰ ἀναλόγια καὶ κουβαλοῦν τῆς νόταις. Οἱ τσέπαις τους, φτωχαῖς τσέπαις, ἄδειασαν στῆς σκληραῖς ἀνάγκαις τῆς συμφορᾶς τοῦ παληοῦ συναδέλφου. Αὐτοὶ νὰ παρηγοροῦν τοὺς γέρους, αὐτοὶ νὰ σηκώσουν τὴν πεθαμένη, μὲ πόνο, μὲ καῦμὸ σὰν ἀδερφή τους, ἐπίσημη διαμαρτύρησι, γιὰ τὴν ἄπονη ἐγκαταλείψι τοῦ συντρόφου τους.

Τοῦ ἔρχεται στὸ νοῦ του, πῶς γειτόνισσαις ἐβάσταγαν τὴ στραβή, μουσικοὶ ἐστήριζαν αὐτόν, ὅταν ἐσούρθηκαν οἱ δυὸ ἄτυχοι γονιοὶ ἀκολουθοῦντες τὴν κόρη τους στὸ δεύτερο νεκροταφεῖο, στὸ νεκροταφεῖο τῆς φτώχιας.

Στὸ ὕστερο θυμᾶται πῶς ἀνάμεσα σὲ κάτι ξεθω-

1 Τέλος· ἴδε σελ. 33.

ριασμένους σταυρούς, ποῦ πέφτουν σάπιοι, τοῦ τὴν ἔκρυψαν βαθειὰ τὴν Κατίνα του μέσα στὴ γῆ, ποῦ πυκνὴ τὴ σκεπάζει ἡ χορταριά.

Δ'.

Ὁ Σπῦρος ὁ Δασύλλας δὲν κάθεται πλειὰ στὴν κάμαρη ὅπου ἔμενε ὡς τώρα στὴ συνοικία τοῦ μεταξουργείου. Δὲν ἠμπορεῖ νὰ δίνῃ δέκα δραχμαῖς τὸ μῆνα.

Οἱ δυὸ κακογεράματοι μὲ τὸ μωρό, ὅπου εἶδε τὸ φῶς ἀνάμεσα σὲ τέτοιο σκοτάδι, ἐτρύπωσαν στὴν ἴδια συνοικία χαμηλότερα σὲ ἕνα δρόμο, ποῦ εἶνε καὶ δὲν εἶναι δρόμος, μέσα σὲ μιὰ τρύπα, ποῦ δὲν εἶναι οὔτε σπίτι, οὔτε καλύβα, οὔτε μπαράγκα. Εἶναι ἀπὸ ὅλα καὶ τίποτα. Τὸ ὑλικό της εἶναι σάπιαις σανίδαις, τενεκέδες ἀπὸ κουτιὰ τοῦ πετρελαίου, ἀπὸ κεῖνα, ποῦ ἀροῦ κουβαλήσουν γιὰ καιρὸ τὰ σκουπίδια, ῥίχνουνται σκουπίδια κι' αὐτοί, καὶ μπούρδαις ἀπὸ λινάτσαις γιὰ νὰ φράζουν τῆς τρύπαις. Κι' ἀπάνου στὴ σκεπή, βαρειαῖς πέτραις γιὰ νὰ μὴ πέρνῃ ἡ ἀνεμοταραχὴ τοὺς τενεκέδες ὅπου σκεπάζουν τὰ δοκάρια.

Αὐτὴ εἶναι ἡ σημερινὴ κατοικία τους τώρα ποῦ γράφω αὐταῖς τῆς γραμμαῖς.

Καὶ ὕστερα ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ κοριτσιοῦ του ἐδοκίμασε ὁ Σπῦρος γιὰ λίγον καιρὸ νὰ βγάλῃ μὲ τὸν κόπο του τὸ καρβέλι τους. Τοῦ ἀπόμενε ὁ πόθος νὰ κάνῃ μὲ τῆς τέχνης του τὰ λεπτὰ τὰ ῥουχαλάκια τοῦ μωροῦ, ποῦ τοὺς ἄρησε ἡ πολυαγαπημένη κόρη τους.

Ἀλλὰ μοναχὴ δουλειὰ ποῦ βρῆκε ἀκόμα δυὸ τρεῖς φοραῖς ἦταν στὰ μεθύσια, ὅπου τὸν ἔπερναν καροτζάδα οἱ κουτζαβάκιδες μαζὶ μὲ ἕνα λαγοῦτο, νὰ παίζῃ παράτονους μανέδες σκυφτός, μὲ τὸ σβέρκο σὰ σπασμένο στὰ δυό, μὲ τὸ σαγῶνι κολλημένο στὸ στῆθος.

Τελευταία φορὰ εἶχε βγῆ μοναχός του στὸ δρόμο τῆς Κολοκυθοῦς, ὅπου εἶχε μυριστῆ ἕνα πανηγύρι. Ἐκεῖ σ' ἕνα καφενεῖο ἀπ' ἔξω, κοντὰ στὸ γερούρι, διασκέδαζε μιὰ παρέα ἀπὸ χασαπόπουλα, σκνίπα στὸ μεθύσι.

Ἦσαν ἑρτά. Μὲ τὴν κλασικὴ φορεσιὰ τοῦ κουτσαβάκη, τὸ κοντὸ σακκάκι, τὰ πλατειὰ παντελόνια σριγμένα στὴν ἄκρη τοῦ ποδαριοῦ σὰ γκέταις, ὅπως ἡ στρατιωτικαῖς σκελέαις τῆς ἐποχῆς τοῦ πολέμου τῆς Κριμαίας, τὰ στιβάλια μὲ τῆς ὀρθαῖς μύταις σὰν πλώρη καϊκιοῦ, τὸ πολύχρωμο ζωνάρι στὴ μέση, γυρισμένο ἕναν κόσμο βόλταις, τῆς λαδωμέναις ἀφέλειαις νὰ σκεπάζουν τὰ ῥοῦχα, κι' ἀπὸ πάνω τὸ ἀνάβαθο καπέλο μὲ τοὺς πλατιούς, τοὺς ἴσιους γύρους καὶ μὲ πάντα τὴν τσόχα τοῦ πένθους, εἴτε τοὺς πέθανε κανείς, εἴτε δὲν τοὺς πέθανε. Γιατὶ αὐτὸ δὲν θὰ τὸ ξέρετε βέβαια. Τὸ ἐξηγοῦσε μιὰ μέρα μέσα σ' ἕνα καπελλάδικο σ' ἕναν κουτσαβάκη νεορώτιστο ὁ σύντροφός του. « Τί τὰ θὲς ῥὲ Μιστόκλη. Ἐμεῖς, πάντα βουτημένοι στοὺς καυγάδες καὶ στὰ μαχαίρια, πάει νὰ πῇ πῶς δίνουμε σὲ πολλοὺς τὸ διαβατήριο, μὰ μᾶς πέρνουν κ' οἱ ὀχτροὶ ἀπὸ τοὺς δικούς μας, πότε συγγενῆ, πότε κανένα βλαμάκι ἀπὸ τὴν παρέα μας· γιὰ δαῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀπολείπῃ ἀπὸ τὸ καπέλλο τοῦ κουτσαβάκη ἡ μαύρη τσόχα».

Αὐτὴ ἡ συντροφιὰ ἐφώναζε τὸν ἀπόστρατο μουσικό.

Τὸν εἶχαν δυὸ ὧραις κ' ἔπαιζε. Καὶ τὰ κουτσαβάκικα ἀστεῖα εἰς ἐνέργεια. Ἄλλος τοῦ χτύπαε κατραπακιαῖς, ἄλλος τοῦ πέτασε τὸ κασκέτο, κι' ἄλλος τὸν ἐπερίχυνε μὲ τὰ ἀποπιώματα τῆς ῥετσίνας καὶ ἀπὸ τὰ ῥοῦδια του, ἀπὸ τὴ μύτη, ἀπὸ τὰ ἄσπρα μουστάκια, ἐτρέχαν στὰ στήθια του τὰ κρασιά.

Κι' αὐτός, ὁ λεβέντης στρατιώτης τοῦ παληοῦ καιροῦ, τοὺς χαμογελάει δειλά, γιὰ νὰ μὴν ἀγριέψουν πλειότερο· καὶ σ' αὐτὸ τὸ χαμόγελο, σὰν σὲ τραγικὴ γκριμάτσα, ζωγραφίζονται μὲ δυναταῖς γραμμαῖς, ὅλοι τῆς καρδιᾶς του οἱ σπαραγμοί.

— Βάρει λοιπόν, γέρο, τὸ Θεό σου. Δὲ θὰ σὲ πλερώσουμε; ἢ θαρρεῖς πῶς θὰ μᾶς τὰ βράσῃς;

— Μιὰ στιγμή, παιδιά μου, ἐρούσκωσα· μιὰ στιγμὴ νὰ πάρω ἀνάσα.

— Ἄμ σὰ φούσκωσες, φύσσα τὴν τσαμπουνά σου νὰ ξερουσκώσῃς.

— Βάρει ῥέ, τοῦ λέει ἕνας ἄλλος, μὲ ἄγρια μάτια, ποῦ πέταγαν σπίθαις ἀπὸ τὴ φλόγα τοῦ κρασιοῦ, βάζοντάς του τὴ γροθιὰ μπρὸς στὴ μύτη. Βάρει, νὰ μὴ σ' ἀλλάξω τὸν ἀδόξαστο.

Κι' ὁ Σπῦρος φοβισμένος, ἔφερε τὸ κλαρίνο στὸ στόμα κι' ἄρχισε πάλι τὸ μανέ.

Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμὴ ἕνας ἄλλος:

— Σωπᾶτε, λέει σιγά, ῥὲ παιδιά, καὶ θὰ τοῦ φτιάσω μιὰ καλὴ ῥέστα τοῦ ξεκουτιάρη.

Καὶ κρυφὰ γεμίζει τὴ φούχτα πιπέρι ἀπὸ τὴν ἀλατιέρα, ὅπου εὑρίσκουνταν ἀπάνω στὸ τραπέζι μαζὶ μὲ τὰ σκόρπια ἀποράγια τοῦ γλεντιοῦ, καὶ πηγαίνοντας ἀγάλια ἀγάλια ἀπὸ πίσω του, τοῦ παλαμίζει μὲ τὸ πιπέρι τὰ μάτια.

Ἔπεσε χάμου καὶ ἐστρυφογύριζε στὸ χῶμα ὁ Σπῦρος. Δὲν ἦταν ξερωνητὸ αὐτὸ ποῦ ἔβγανε· δὲν ἦταν κλάμα. Ἦταν ὅ τι πλειὸ ἄγριο, ὅ τι πλειὸ σπαραχτικὸ μπορεῖ νὰ βγάλῃ βασανισμένο κορμί. Τὸ βογγητὸ τοῦ λαβωμένου ἐλαφιοῦ, ποῦ κυλιέται στὸ χῶμα, ἐνῷ τοῦ θερίζει τὰ σωθικὰ τὸ μολύβι.

Κι' ἀπὸ πάνου του νὰ ξεθεόνωνται στὰ γέλοια οἱ μεθυσμένοι.

— Εἶδες ἐκεῖ κοτζαμλέσι, νὰ κυλιέται χάμου καὶ νὰ ξερωνίζῃ σὰ μωρὸ ποῦ τοῦ σπασαν τὴν κούκλα!

Ἀλλὰ μπόρα δυνατὴ ἐμαζευότανε ἀπὸ πάνω τους. Τοὺς ἐτριγύρισε κόσμος· ὅλη ἡ ἀγαθότης τῆς ψυχῆς ἐπαναστάτησε μέσα στοὺς ἁπλοϊκοὺς ἀνθρώπους, ποῦ εἶδαν τὴ σκηνὴ αὐτή, κ' οἱ κουτσαβάκιδες, μὲ ὅλο τους τὸ μεθύσι, ἐννοιωσαν πῶς θὰ ἔχουν κακὰ ξεμπερδέματα.

Φοβιτσιάριδες, ὅπως ὅλαις ἡ ἄπονοις ψυχαίς, μιὰ καὶ στ' ἀμάξι καὶ οἱ ἑρτά, ρωνάζοντας: «Κόλλα ἀπάνου, ἀμαξᾶ, καὶ βάρει στὰ τέσσερα, προσβολή».

Καὶ τὸ ἀμάξι ἐχάθηκε μέσα στὸ μπουχὸ τοῦ δρόμου, ἐνῷ ἀπόξω ἀπὸ τῆς πόρταις του ἐκρέμουνταν τὰ ποδάρια καὶ τὰ χέρια τους.

Αὐτὸς ἦταν ὁ ἐπίλογος εἰς τὸ μουσικὸ στάδιο τοῦ Σπύρου Δασύλλα.

Ε'.

Τώρα γιὰ δυὸ δουλειαῖς μονάχα εἶναι καλός, ὅσο μπορεῖ ἀκόμα νὰ σέρνεται.

Πέρνοντας ἀγκαλιὰ τὸ ἐγγονάκι του, τὸ πηγαίνει μὲ τὴν ἀράδα σὲ δυὸ γειτόνισσαις, ὅπου ἔχουν μωρὰ καὶ τὸ ἔκαμαν τάξιμο νὰ δίνουν ἀπὸ τὸ γάλα τους στὸ ὀρφανό, καὶ ὕστερα τὸ γυρίζει βαστῶντας το ἀπαλά, μὲ προφύλαξι, στῆς στραβῆς κουρούλας του τὰ γέρια.

Ἔπειτα ἔχει καὶ τὴ φροντίδα τοῦ ψωμιοῦ. Μέρα τὴν ἡμέρα ἀπὸ τὸ πρωί, ξεκινῶντας ἀπὸ τὸ μεταξουργεῖο, τραβάει ἴσα ἔξω στὰ παραπήγματα, βάνοντας γι' αὐτὸ τὸ ταξείδι δυὸ ὧραις. Πάει ν' ἀγοράσῃ, ἀπὸ κείνους ποῦ δὲν τὴν καταδέχονται, στρατιωτικὴ κουραμάνα, ποῦ εἶναι πολὺ φτηνώτερη.

Ἐκεῖ ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖο τῆς μουσικῆς, κάθεται χάμου σὲ μιὰ πέτρα ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὅσο νὰ τελειώσῃ τὸ σχολεῖο, καὶ ξεχνιέται στῆς ἁρμονίαις ποῦ τοῦ θυμίζουν τὰ νειάτα του.

Ὅταν οἱ μουσικοὶ γυμνάζωνται σὲ καμμιὰ παληὰ ὄπερα ποῦ γνώρισε, ξυπνοῦν μέσα στὸ κουρασμένο μυαλό του ἡ μελῳδίαις, θολαίς, ἀόρισταις, σὰ γλυκὸ ὄνειρο λησμονημένο. Ξεχνιέται τότε ὅλως διόλου κ' ἔχει στιγμαῖς εὐτυχισμέναις, ῳωτειναῖς στιγμαῖς, μέσα στὸ ἀτέλειωτο σκοτάδι τῆς ζωῆς του.

« Ἄκου καλέ. Παράξενο δὲν εἶναι τοῦτο; Γουλιέλμο Τέλλο παίζουνε· εἶναι τὸ κόρο:

pattori intorno
orgete il canto.

Τί ῥόλο ποῦ ἔπαιζε σ' αὐτὸ τὸ κόρο τὸ κλαρίνο του, τὸ πρίμο κλαρίνο, ἐνῷ τὰ βιολίνα τίποτα ἄλλο ἀπὸ ἀκομπανιαμέντο, τσιμπιτὸ τὸ περισσότερο.

Ἄλλαξαν. Παληὰ ὄπερα παίζουν πάλι. «Μπὰ ποῦ νὰ ζήσετε, καλὰ νά 'στε, παιδιά μου. Ἡ βασίλισσα τῆς Κύπρου! » Ἐκεῖνο τὸ ὡραῖο σόλο ποῦ ἔχει τὸ κλαρίνο στὸν τόνο τοῦ λά, ποῦ τὸν ἐξεκούραιναν τὸ Σπῦρο στὰ χειροκροτήματα, στὰ κοντσέρτα τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας τοῦ Θουβενέλ.

Καὶ ἐνῷ ἄλλαζαν τὰ κομμάτια, καινούργιαις ἀναμνήσεις ξυπνοῦσαν μέσα του ὅπου ἐκρύβουνταν θαμέναις στὸ νοῦ του τόσα χρόνια. Ἔτσι πράσινο δροσερό, πρυβάλλει τὸ χορτάρι γιὰ καιρὸ θαμένο μὲς στὰ χιόνια, ὅταν μὲ τῆς χρυσαῖς ἀχτίνες του λούζει τὴ γῆ ὁ ἥλιος.

Νὰ καὶ Νόρμα. Αὐτὸς ἔπαιζε, ἐνῷ ἐτραγούδαε μὲ τὴ θεία, τὴν ἀγγελικὴ φωνή της ἡ Καμινότη:

Qual cuor tradisti
Qual cuor perdesti.

Πέρτει τὸ θέατρο ἀπὸ τὰ χειροκροτήματα καὶ τὰ ζήτω, βροχὴ χρυσῆ, μπουκέτα, μιὰ γλυκειὰ μυρουδιὰ ἀπὸ γιασεμια καὶ γιούλια ὅλο τὸ θέατρο καὶ τὰ περιστέρια τὰ ἄσπρα μὲ τῆς ὥμορφαις κορδέλλαις νὰ χτυποῦν φτερουγίζοντας στὰ θεωρεῖα. Τί καλὰ χρόνια, τί ὥμορφα!

Καὶ ἐτελείωνε τὸ ὄνειρό του μὲ τὴν ἐρώτησι. Εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνος; ὁ ἴδιος ἄνθρωπος; Ἀλήθεια;

Ἀλλὰ γιὰ ἄλλο σκοπὸ κάνει ἐκεῖ καρτέρι, γιὰ ὧραις παγόνοντας στὴν πέτρα.

Βγαίνουν οἱ μαθητευόμενοι μὲ τῆς κουραμάνες στὸ χέρι, ὅπου πάντα τῆς πουλοῦν. Μήπως κι' αὐτοὺς καταδέχουνταν στὸν καλό του τὸν καιρὸ νὰ τρώῃ τὴν κουραμάνα;

Μὰ πρᾶμμα παράξενο. Ἐνῷ εἶναι τόσο πρόθυμα τὰ παιδιὰ νὰ πουλοῦν στὸν παληὸ τὸν ἀνώτερό τους τὸ ψωμί, τῆς περισσότεραις φοραῖς ὅλο καὶ ἐμπόδια φέρνουν στὴν πληρωμή.

— Δὲ μᾶς βολάει, ξέρεις, κάθε μέρα νὰ πλερόνῃς, μᾶς πέφτει κόπος· στὸ τέλος τοῦ μηνὸς τὰ βρίσκουμε.

— Μά, ποῦ, παιδιά μου, νὰ θυμοῦμαι τί χρωστῶ στὸν καθένα σας; Μήπως πάντα ἀγοράζω ἀπὸ τὸν ἴδιο;

— Ἔννοια σου, πατέρα. Τί σὲ μέλει; Ἐμεῖς κάνουμε καλὰ μεταξύ μας.

Ἁγιασμένη ἐλεημοσύνη τῶν ἀγαθῶν ψυχῶν, ποῦ ὄχι μόνο ἀπὸ τὸν κόσμο κρύβεσαι, ἀλλὰ ζητᾷς νὰ κρυφτῇς καὶ ἀπὸ τὸ δυστυχισμένο ποῦ στυλόνεις, ἐλεημοσύνη πονόψυχη καὶ δροσόβολη, νὰ μὴ σὲ ξεχάσῃ ποτὲ Ἐκείνου ποῦ εἶναι Πανοικτίρμων ἡ καρδιά.

Τὰ ἔννοιωσε ὁ Σπῦρος καὶ ἔπαψε νὰ παγαίνῃ πλειὰ γιὰ κουραμάνα. Ὄχι, πῶς τὸν ἐπρόσβαλλε αὐτὴ ἡ τόσο καρδιακὴ βοήθεια, κάθε ἄλλο· ἀλλὰ δὲν ἤθελε νὰ βαρένῃ τοὺς πτωχοὺς μουσικούς. Τοὺς πῆραν, βλέπεις, κι' αὐτοὺς κατὰ πόδι ἡ εὐτυχίαις!

Περιωρίστηκε λοιπὸν στῆς 25 καὶ 50 ἡ δύστυχη φαμίλια· λάθος ἔκαμα. Εἴκοσι μοναχά. Γιατὶ στὸ παραθυράκι τοῦ ταμείου δὲν φτάνει εὔκολα αὐτὸ τὸ σαράβαλο, οὔτε ἔχει τὴ δύναμι νὰ σκουντιέται μιὰ ἑβδομάδα μπροστὰ στὰ κάγκελα. Ἔπειτα τὰ μάτια του, ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποῦ τὰ φούντωσαν μὲ τὸ πιπέρι οἱ κουτσαβάκιδες εἶναι πάντα φλογισμένα καὶ τρέχουν, δυὸ κόκκιναις σπηλιαῖς στὸ γουβιασμένο μοῦτρο του, ποῦ εἶναι μιὰ ἀηδία καὶ φόβος νὰ μὴν κολλήσῃ κανείς. Γι' αὐτὸ δὲν τὸν ἀφίνουν νὰ ζυγόνῃ στὸ παράθυρο τοῦ ταμείου. Τοῦ πληρόνει λοιπὸν ὁ προεξοφλητὴς τοῦ Σπύρου τὴ σύνταξί του, καὶ γιὰ τὴν καλωσύνη του κρατάει τῆς 5 καὶ 50.

Πολλαῖς βραδειαῖς, ἂν ἔβανες τὸ μάτι, στῆς χαραμάδες, ἀπὸ τῆς σανίδες τῆς μπαράκας τους, θὰ τοὺς ἔβλεπες ἀνάμεσα στὸ ἀδύνατο φῶς τοῦ λυχναριοῦ, νὰ κάθουνται νυστικοὶ δίπλα στὸ μικρὸ ἐγγονάκι, κι' ὁ Σπῦρος ὅλο καὶ νὰ ἀναστενάζῃ ἀπὸ τὸ σπαραγμὸ ποῦ τοῦ κάνουν οἱ πόνοι τῶν ματιῶν του. Ἄχ! Ἐκεῖνοι οἱ μεθυσμένοι. Ποτὲ νὰ μὴν τοὺς συχωρέσῃ ὁ Θεὸς τὴ λαχτάρα ποῦ τοῦ δωκαν.

Ἕνα βράδυ εἶδε κάποιος ἀπὸ τὴ χαραμάδα τὴ στραβή, νέα ἀκόμη, σὰν τὸ κερὶ κίτρινη, μὲ πρῶιμο τὸ χιόνι στὴν κορφή της, νὰ σηκόνῃ τρεμουλιαστὰ τὰ χέρια, μὲ ἕνα σφουγγαράκι, βουτιγμένο στὸ κρύο νερό, καὶ κρατῶντας τὸ κεφάλι τοῦ ἀντρός της, νὰ τοῦ δροσίζῃ τὰ φλογισμένα μάτια.

Αὐτὸ γίνεται κάθε λίγο, μ' αὐτὸ ἀλαφρόνουν οἱ πόνοι του. Καὶ εἶναι πολὺ σπαραχτικὸ πρᾶμμα νὰ βλέπῃς ἐκείνη τὴ δυστυχισμένη ποῦ ἔχει πάντα νύχτα στὰ μάτια, νὰ πολεμάῃ νὰ δώσῃ βοήθεια στὰ μάτια ποῦναι στὸ σουρούπωμα.

Καὶ τὸ πρῶτο χαμόγελο τοῦ μικροῦ, ὅπου χαράζει στὰ χειλάκια του, τί κρῖμα, πάει χαμένο. Οὔτε ὁ παπποῦς, οὔτε ἡ κυροῦλα τὸ βλέπουν.

Τί γλυκειὰ ποῦ θὰ ἦταν στῆς καρδιαῖς τους, τί θερμή, τί παρήγορη αὐτὴ ἡ χρυσῆ ἀκτίνα, μέσα στὴ βαρυχειμωνια ποῦ τοὺς δέρνει!

ΣΤ΄.

Θὰ μὲ ἐρωτήσετε ἴσως.

Αὐτὴ τὴν τόση συμφορά, ποῦ πλακόνει ψυχαῖς ἀναίτιαις, ποῦ δὲν τὴν ἔφερε τὸ ἐλάττωμα, ἀλλὰ ἡ μοῖρα ἡ κακὴ μονάχα, δὲν τὴν ἐξετρύπωσε ἡ **Φιλανθρωπία**, δὲν ἔτρεξε νὰ τὴν ἀνακουρίσῃ;

Ὄχι, δὲν τὴν ἐξετρύπωσε, οὔτε αὐτή, οὔτε χιλιάδες ἄλλαις συφοραῖς, πλειὸ ἄγριαις ἴσως, ἐπίσης ἄρωναις, ἐπίσης μυστικαῖς.

Ὄχι πῶς δὲν ὑπάρχει ἐδῶ, αὐτὴ ἡ μεγάλη καὶ ἐξευγενισμένη κυρία, ἡ Φιλανθρωπία, ἀλλά, τί τὰ θέλετε, τρέχει μὲ λαντώ, μὲ ἀμαξάδες καὶ λακέδες χρυσογάλονους, μὲ χρωματισταῖς κονκάρδαις στὸ καπέλλο, κι' ἂν ξεπεζέψῃ στὸ βοῦρκο, στὰ ἀνήλια στενάδρομα, ποῦ στενάζει ἡ πεῖνα, ποῦ τουρτουρίζει ἡ γδίμνια, θὰ λερώσῃ δίχως ἄλλο τὰ ὡραῖά της μποτίνια.

Ὑπάρχει καὶ παραϋπάρχει ἡ Φιλανθρωπία εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἶναι ἂν θέλετε, καὶ πολὺ ὠργανωμένη· περισσότερο ἀπ' ὅ τι πρέπει. Δὲν λείπουν, δόξα νὰ ἔχῃ ὁ Θεός, οἱ φιλανθρωπικοὶ σύλλογοι, οἱ ἐλεήμονες ὅμιλοι, τὰ φιλεύσπλαγχνα σωματεῖα, μὲ ὡραῖα, τέλεια καταστατικά, μὲ τοὺς προέδρους, τοὺς ἀντιπροέδρους, (καμμιὰ φορὰ πρῶτο καὶ δεύτερο) μὲ γραμματεῖς γενικούς, εἰδικούς, εἰδικωτέρους, μὲ ταμίας, πρὸ πάντων ταμίας, καὶ μὲ ἕναν κόσμο συμβούλους. Ὅλοι ὅσοι ἔχουν τὴ θέσι τους στὴν κοινωνία φιλοτιμοῦνται νὰ γίνουν ὑπηρέται Της.

Καὶ ἀπὸ Κυριαις ἔχει λαμπρὰ αὐλὴ ἡ Φιλανθρωπία. Γιατὶ ὅλο καὶ περίπατος μὲ τ' ἁμάξι στὸ παλαιὸ Φάληρο, ἢ ὡς τὸν πύργο τῆς Βασιλίσσης, ἢ τὸ ἄλλο, ἡ κυρία Α δέχεται τὴν τρίτη, ἡ κυρία Β δέχεται τὴν πέμπτη, τὰ κοντσέρτα, κανένας χορός, σλὰ ἀμπέτ ἀνρέν, καὶ αὐτὸ τὸ φλίρτ στὸ τέλος κουράζει. Ὢ! σὲτ ἀσομμάν. Γι' αὐτὸ ὀλίγη ἀρετή, ὀλίγαις ἅγιαις συγκινήσεις, ὀλίγη Φιλανθρωπία, φέρνουν τόση ὥμορφη ποικιλία στὴ ζωή.

Ἔπειτα τί ὡραῖα παραδείγματα ποῦ δίνουν εἰς τὸ λαὸ αὐτὰ τὰ πράγματα. Φτάνει μόνο νὰ μὴν τὰ ξεχνᾷ ὁ τύπος. «Ἡ κυρία Α, πρόεδρος τοῦ συλλόγου τῆς Ἐλεημοσύνης, σήμερον ὡμίλησεν ἐν πλήθοντι ἀκροατηρίῳ κλπ.» — «Συνεδρίασαν σήμερον αἱ Ἄρωγοὶ τῶν Ἀποκλήρων· κατόπιν μετέβησαν εἰς τὰς φυλακάς, ὅπου ἡ κυρία Β ταμίας διένειμεν εἰς τοὺς ἀτυχεῖς καταδίκους ἀργυροποικίλτους εἰκόνας τοῦ Σωτῆρος, ἐνῷ ὁ ἑλλόγιμος κλπ. ἀνέπτυξε κλπ.».

Καὶ τί συγκινητικοὶ τίτλοι! Αἱ Κόραι τῆς Ἀγίας Ἐλεούσης, αἱ Δοῦλαι τῆς Θεοτόκου, αἱ Ὀπαδοὶ τῆς Ἁγίας Μαγδαληνῆς.

Πόση ἀλήθεια εὐγνωμοσύνη πρέπει νὰ χρωστᾷ ἡ Καστιλιανὴ αὐτὴ δέσποινα, ἡ Φιλανθρωπία, μὲ τοὺς ἀτέλειωτους ὡραίους τίτλους, εἰς τοὺς πεινῶντας καὶ διψῶντας, εἰς τοὺς ἐν φυλακῇ, εἰς τοὺς ἀνιάτους, εἰς τὰ ὀρφανά!

Μεγάλη βέβαια· καὶ μὴ σᾶς φανῇ τὸ πρᾶμμα παράξενο, ἀνάποδο.

Γιατὶ τί θὰ ἐγίνοντο, παρακαλῶ, τόσαις ἅγιαις φιλοδοξίαις, ἀρσενικαῖς καὶ θηλυκαῖς, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ δυστυχία στὸν κόσμο; Πόσοι καὶ πόσαι πρόεδροι καὶ σύμβουλοι καὶ ταμίαι ἔπρεπε νὰ καταργηθοῦν; Ὅ,τι θὰ ἐγίνοντο οἱ ἱεροκήρυκες, οἱ δικηγόροι καὶ οἱ δικασταί, ὅπου ἂν δὲν ὑπῆρχε στὸν κόσμο ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ ἀδικία, θὰ ἐφοροῦσαν ὅλοι τῆς πείνας.

Ἀλλὰ ἐπειδὴ ἡ Κυρία αὐτὴ εἶναι πολὺ τοῦ συρμοῦ, χορεύει φιλανθρωπότατα μποστὸν καὶ μαζούρκα, γιὰ νὰ ξεχόνουν τοὺς βουλιαγμένους ἀπὸ τοὺς σεισμούς, καὶ κουρντίζει λαμπραῖς φιλανθρωπικαῖς ἀγοραῖς, μὲ συγκινεῖ καὶ ἐμένα πολύ, ἂν καὶ μισάνθρωπο.

Ἀλλὰ ποιὸς θὰ τὸ πιστέψῃ. Οἱ ὀλίγοι δυστυχισμένοι ποῦ ἔχουν ὅλη τὴν καρδιὰ τῆς Φιλανθρωπίας, τῆς σκαρώνουν παράξεναις δουλειαῖς. Αὐτὴ δὲ πάλι, εἶναι κάποιοι ἄλλοι ποῦ οὔτε θέλει νὰ τοὺς δῇ στὰ μάτια της. Ἰδιότροπη κυρία!

Ἀκούω ἄξαφνα ὅτι τὰ εἰκονισματάκια τὰ ἀσημένια καὶ τὰ χρυσοδεμένα τὰ εὐαγγέλια, ὅπου κυρίαις καὶ ἱεροκήρυκες μοιράζουν στὰς φυλακάς, τὰ παίζουν οἱ φυλακωμένοι στὴν πασέτα, καὶ ὕστερα τοὺς τὰ πωλεῖ γιὰ μαστίχα καὶ γιὰ χασὶς ὁ ἐπιστάτης.

Καὶ ὕστερα ἀκούω, ὅτι, μὲ ὅλα τὰ φούμαρα τῆς Φιλανθρωπίας, δὲν μαζεύουνται σὲ εἴκοσι μέραις ἑκατὸ δραχμαῖς γιὰ νὰ γλυτώσῃ τὴ ζωή της μιὰ λυσσοδάγκατη, ἀκούω καὶ βλέπω ὅτι ἐνῷ ἄλλα νοσοκομεῖα τὰ πονεῖ, τὰ βοηθεῖ ἡ Φιλανθρωπία, τὸ νοσοκομεῖο τῆς φτώχιας τὸ δημοτικὸ δὲν ἔχει κρεβάτια γιὰ τοὺς μισοὺς ἀρρώστους, ἀφ' ὅσους ξερνάει στὴν πόρτα του ὁ Ὠκεανὸς τῆς δυστυχίας, καὶ ὅτι ἄλλοι ξεψυχοῦν ἐκεῖ ἀπ' ὄξω ἀπὸ τὴν πόρτα του, κι' ἄλλοι στὸ κάρο ποῦ τοὺς κουβαλάει πίσω πεσκέσι στὴν ἀστυνομία, ὅπου τοὺς ἔστειλε. Βλέπω στοὺς δρόμους γδυμνούς, πληγωμένους, δαρμένους, ἐκείνους ποῦ ἡ δυστυχία τοὺς ἔσβυσε τοῦ λογικοῦ τὴ λαμπάδα, νὰ τοὺς γλεντοῦν σκοτόνοντάς τους μὲ τῆς πέτραις, μεγάλοι καὶ μικροὶ σὰ λυσσιάρικα σκυλιά, γιατὶ καὶ τὰ φρενοκομεῖα σ' αὐτὸ τὸν τόπο εἶναι μόνο γιὰ κείνους ποῦ ἔχουν νὰ πληρώνουν.

Ἀλλ' αὐτά, θὰ πῆτε, εἶναι τιποτένια· κάθε πανὶ ἔχει καὶ τὴν ἀνάποδη τὴν ὄψι.

Μιὰ μέρα ὅμως, δὲν τὸ κρύβω, ἐσυγκινήθηκα πολύ.

Ἦταν θυμοῦμαι δευτέρα τῆς Λαμπρῆς, καὶ εἶδα εἰς τὴν ἐφημερίδα τί ὡραία ποῦ ἔγεινε ἡ Ἀνάσταση εἰς τὰς φυλακὰς τῶν βαρυποίνων. Ἡ ἀκολουθία συγκινητική. Ὅλοι γονατιστοὶ καὶ οἱ καταδίκοι καὶ ἡ Φιλανθρωπία, μὲ τὰ προσευχητάρια εἰς τὸ χέρι, ἀδιάφορο, ἂν αὐταῖς ἡ αἰώνιαις γονυκλισίαις δὲν εἶναι εἰς τῆς συνήθειαις τῆς ἑλληνικῆς ἐκκλησίας. Ἔπειτα κάτι συγκινητικά, κάτι τρυφερὰ λογίδρια, καὶ στὸ ὕστερο ἡ Φιλανθρωπία ἔβγαλε τὰ γάντια της, (σεβρὼ μὲ ὀχτὼ κουμπιά), ἐμοσχομύρισε ἡ φυλακὴ ἀπὸ ἰρίς, καὶ οἱ ἀπόκληροι τῆς κοινωνίας ἔλαβαν ἀπὸ τὰ ἀριστοκρατικά της χέρια «*κυάθους μὲ καφέγαλα καὶ τσουρέκια*» (μὲ μπύρα ἀναιβατή, γιὰ τὴ λεπτομέρεια). Ἂν καὶ ἡ ἐφημερίδα δὲν ἔλεγε ἂν ἄλλαξαν καὶ τὸ φιλὶ τῆς Ἀναστάσεως, κατὰ τὴν παλαιὰ συνήθεια, ἐγὼ ἐσυγκινήθηκα πολύ.

Ἀλλά, ἐκεῖ ποῦ ἐσκούπιζα τὰ μάτια μου, βλέπω τὸ παρακάτω διάφορον τῆς ἐφημερίδος. «Δυστυχὴς χήρα κατὰ τὴν ὁδὸν Λυσικράτους, μήτηρ τεσσάρων ἀνηλίκων ὀρφανῶν, τῆς ὁποίας τὸν σύζυγον ἐδολοφόνησεν ὁ κακοῦργος Ξ . . . κρατούμενος ἐν ταῖς φυλακαῖς . . . . (αὐταῖς δὰ μὲ τὰ τσουρέκια) ἀπογνοῦσα καθὸ στερουμένη καὶ αὐτοῦ τοῦ ἄρτου διὰ νὰ θρέψῃ τὰ τέκνα της τὴν ἡμέραν τοῦ πάσχα, ἔλαβεν ἰσχυρὰν δόσιν διαλύσεως φωσφορικῶν πυρείων καὶ ἐξέπνευσεν ἐν μέσῳ φρικτῶν ἀλγηδόνων, ἐγκαταλιποῦσα ὅλως ἀπροστάτευτα τὰ τέσσαρα ὀρφανά. Ἐλπίζομεν ὅτι ἡ Φιλανθρωπία κλπ. κλπ.».

Μὰ νά σου καὶ πάει τὸ μάτι μου καὶ στὸ τρίτο διάφορον. «Δύο παράδοξοι θάνατοι ἔλαβον χώραν τὴν παρελθοῦσαν νύκτα. Εἷς ἐν τῇ ὁδῷ Μαραθῶνος, ὅπου εὑρέθη νεκρός, ἐν τῇ τρώγλῃ ἐν ᾗ κατώκει, εἰς πρώην δημοδιδάσκαλος καὶ εἷς ἐν τῷ τέρματι τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ παρὰ τὸν σιδηρόδρομον, ὅπου ἐπίσης εὑρέθη νεκρὸς ὁ γέρων ὁδοκαθαριστὴς Α ὅστις ἀπελύθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ ἐργολάβου τῆς καθαριότητος, ὡς ἀνίκανος πρὸς ἐργασίας καθὸ ἀνάπηρος. Γενομένης ὑπὸ τῶν ἀστυϊάτρων νεκροψίας ἐβεβαιώθη ὅτι ἀμφότεροι οἱ θάνατοι προέκυψαν ἐξ ἀσιτίας».

Ἀλλὰ ἦταν γραφτό μου νὰ πάρω κι' ἄλλη ψυχρολουσία. Στὸ τέλος τῆς ἐφημερίδος κάτω κάτω ἦταν ἕνα ἐπίσημο κοινοποιηθέν· τὸ ἀντιγράφω ὁλόκληρο, γιατὶ ἀπ' αὐτὸ φαίνεται πόσο διαφορετικὴ γνώμη ἔχει ἡ Κυρία Φιλανθρωπία ἀπὸ τὸ εὐαγγέλιο μὲ τὰ «μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ» καὶ τὰ λοιπὰ ἄλλα κουραφέξαλα.

«Ὅλως ἀναληθῶς ἐδημοσιεύθη ἐκ τοῦ προεδρείου τῆς Ἀδελφότητος τῶν Κυριῶν «Ἡ Παραμυθία τῶν Θλιβομένων», ὅτι αἱ πεντήκοντα δραχμαὶ ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων προσηνέχθησαν ὑπὸ τῆς Ἀδελφότητος. Ταύτας προσήνεγκον αἱ Κυρίαι Α, Β, Γ, Δ καὶ Ε, αἱ ἀποτελοῦσαι τὸ Τμῆμα τῆς Ἀδελφότητος τὸ «ἐπὶ τῆς Ἀπομάξεως τῶν Δακρύων».

(Ἐκ τοῦ εἰδικοῦ γραφείου τοῦ τμήματος).

Ὅλα αὐτὰ μὲ ἔκαναν νὰ βάλω ὀλίγο νερὸ στὸ κρασὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μου γιὰ τὴ Φιλανθρωπία.

Ὄχι πῶς δὲν τὴ βρίσκω πάντοτε ὡραία. Θεὸς φυλάξοι! Φορεῖ μὲ ζηλευτὴ χάρι τὸ καπέλλο της, μπροντερὶ ντ' ὄρ, αἶλ φανταιζί, τῆς ἔρχεται ζηλευτὰ ἡ ὡραία πελερίν, πασσεμανταρὶ ε φρὰνζ μάτ, ὅπου τὸ πλαίσιο τοῦ λαιμοῦ της τὴ δείχνει, σὰν τὴ βασίλισσα Μαργκώ, τῆς δίνουν ἕνα λαμπρὸ ἀέρα τὰ γάντια της μουσκεταίρ.

Ἀλλά, τί τὰ θέλετε, ὅλαις αὐταῖς ἡ ὠμορφιαῖς μοῦ φύτεψαν στὴν καρδιὰ μιὰ ὑποψία φαρμακερή, ὅπου φούντωσε πλειὸ πολὺ μέσα μου ὅταν μιὰ μέρα πέρασε ἀπὸ μπρός μου περήφανη ἡ Φιλανθρωπία καὶ μέπνιξε σ' ἕνα ποταμὸ ἀπὸ τὴ μυρουδιὰ τοῦ συρμοῦ, τὸ μόσκο, ποῦ φτάνει νὰ σκοτώσῃ ἀπὸ ἀσφυξία πεντακόσια βώδια.

Εἶπα μέσα μου· μήπως τάχα αὐτὴ ἡ Κυρία δὲν εἶναι πραγματικῶς ἡ Φιλανθρωπία; Μήπως εἶναι καμμία ἄλλη κυρία μπλαζέ, ποῦ ἔτσι ἀπὸ καπρίτσιο, γιὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν πλῆξι της ἐπῆρε τὸ ὄνομά της;

Ἀπὸ τότε μὲ τρώει αὐτὸ τὸ σαράκι καὶ ὅλο ζητῶ γύρω μου, τὴν ταπεινή, τὴν πονόψυχη, τὴν ἀληθινὴ Φιλανθρωπία, τὴν ἐλεημοσύνη τὴν κρυφή, ὅπου κρύβει σὰν κακούργημα τὴν ἀρετη της, καὶ ὅπου, καθὼς ἡ μυστικὴ ἀστυνομία τὸ ἔγκλημα, ἀναζητάει κι' αὐτὴ παντοῦ τὴν ἄφωνη, τὴν πραγματική, τὴν ἀληθινὴ δυστυχία, γιὰ νὰ τὴν ἀνακουφίσῃ.

Ζητῶ τὴν ἀληθινὴ Ἐλεημοσύνη, τὴ γνήσια κόρη τοῦ Χριστοῦ.

Ζ΄.

Κυτάξτε ὅμως, μιλῶντας γιὰ τὴ Φιλανθρωπία, ἐλησμόνησα τοὺς δυστυχισμένους. Τί φυσικὸ ποῦ εἶναι τοῦτο!

Ἀλλὰ καὶ λίγα μοῦ μένουν νὰ πῶ γιὰ τὴ μαρτυρικὴ οἰκογένεια.

Τὴ στραβή, ἡ ἴδια ἐξάντλησις, ποῦ τῆς πῆρε τὸ φῶς, τῆς σκάβει γοργὰ ὁλόκληρη τὴν ὕπαρξι. Ὁ μαρασμὸς ἔλαβε ἀφιλονείκητη κατοχὴ ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ σκέλεθρο. Καὶ πῶς νὰ τὸν πολεμήσῃ κανείς; ποῦ ζουμί, ποῦ κρέας, ποῦ κρασί;

Ὁ Σπῦρος δὲν μπορεῖ νὰ σουρθῇ πλειὰ πέρα ἀπὸ τὸ κατώφλι τῆς μπαράκας του. Ἐβάστηξε, δόξα νὰ χῃ ὁ Θεός, ὅσο ποῦ τοῦ ἀπόκοψαν τὸ μωρό, καὶ δὲν ἔχει ἀνάγκη νὰ σούρνεται στῆς παραβιζάστραις. Ὅπως τὸ περήφανο ἄτι, ποῦ ἀφοῦ εἶδε δόξαις καὶ χάδια, ἀφοῦ κατέβηκε ὕστερα ὅλο τὸν κατήφορο τῆς καταφρόνιας, τὸ λύνουνε καὶ ἀπὸ τὸν ἀλογόμυλο γιατὶ τὰ γουβιασμένα καπούλια του δὲν βαστοῦν νὰ τραβήξουν, γιατὶ τὰ καλάμια του ὅλο καὶ σοροβολιάζουνται, γιατὶ τὰ πλευρά του σὰν στραβόξυλα πᾶνε νὰ τρυπήσουν τὸ πληγιασμένο του πετσί, καὶ πεσμένο στὰ πλάγια χάμου, στὴν ἄκρη μιᾶς ρεματιᾶς λησμονημένο, ἀγκομαχᾷ, ὅσο ποῦ νὰ τὸ ἐλεήσῃ ὁ θάνατος καὶ νὰ τεντώσῃ τελειωτικὰ σ' ἕνα ὕστερο σπασμὸ τὰ ποδάρια, ἐνῷ ἀπὸ πάνω του στρυφογυρνοῦν ψηλὰ τὰ ὄρνια, ἔτσι κι' αὐτός, μιναρισμένο σαράβαλο, σὲ λίγο θὰ ἁλαρρώσῃ τὴ γῆ ἀπὸ τὸ ἄχρηστο κορμί του, καὶ θὰ τῆς δώσῃ κι' αὐτὸς τῆς μητέρας γῆς τὸ φόρο του, φτωχὴ φουσκὴ στὴ χορταριά της.

Κ' ἡ στραβὴ θὰ τὸν ἀκολουθήσῃ κατὰ πόδι, ἂν δὲν τοῦ δείξῃ αὐτὴ τὸ δρόμο. Τὸ λάδι τους καὶ τῶν δύο ἐσώθηκε, καὶ τὸ καντῆλι τους, ἐνῷ τρίζει ἡ καύτρα του, φωτίζει μὲ τῆς τελευταίαις ἀναλαμπαῖς τοῦ μικροῦ τὴν ἥσυχη μορφὴ ποῦ πάντα ἀμέριμνα χαμογελάει.

Καὶ τώρα τί θὰ γείνῃ τὸ πεντάρφανο;

Πέτε μου σεῖς τί γίνουνται τὰ ἀξεπέραχτα πουλάκια ποῦ τοὺς ἁρπάζει στὰ νύχια τὰ γονικά τους τὸ σαΐνι, ποῦ τοὺς γκρεμίζει ἡ μπόρα τὴ φωλιὰ τους, καὶ πεσμένα χάμου, παραδέρνουν ἀρτερούγιστα στὸ χῶμα;

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ Σ. ΛΥΚΟΥΔΗΣ

ΑΝΑ ΤΟΝ ΕΛΙΚΩΝΑ[1]

ΒΑΛΛΙΣΜΑΤΑ

Τὰ βαλλίσματα εἶνε σπάνια ἐν ταῖς χειρογράφοις συλλογαῖς τῶν τροὺβαδόρων. Προφανῶς παρημελοῦντο ὡς λίαν δημώδες εἶδος ποιήσεως καὶ δὲν ἀνεγράφοντο. Ἐν τούτοις, μ' ὅλην τὴν σπάνιν αὐτῶν, ἡμεῖς κατωρθώσαμεν, χάριν τῶν ἀναγνωστῶν μας, νὰ δυνηθῶμεν νὰ παραθέσωμεν ἐνταῦθα ἓν ἀρχαιότατον ἀδέσποτον βάλλισμα, ὁρὸν ἀκραιφνέστατον τὸν λαϊκὸν χαρακτῆρα. Ἰδοὺ αὐτό :

Εὔμορφ' εἶμαι· κ' ἐντελῶς τὴν ὄψι μου ἂν στρεβλώσω,
γιατὶ δὲν ἐπιθυμῶ τὸν ἄνδρα μου κἂν τόσο.

—

Νὰ σᾶς πῶ γιατὶ τοῦ κάνω ἐναντία γνώμη ;
Εὔμορφ' εἶμαι.
Μιὰ κοντούλα, τρυφερὴ καὶ νέα εἶμαι ἀκόμη,
εὔμορφ' εἶμαι.
Ἄνδρα ἂς εἶχα πρόσχαρον, φαιδρὸν εἰς τὴν ἐντέλεια,
πάντα πρόθυμο στ' ἀστεῖα, πρόθυμο στὰ γέλοια·
εὔμορφ' εἶμαι.

—

Νἆμαι ἐρωτεμέν' ἐγώ — Χριστὸς καὶ Παναγία !
εὔμορφ' εἶμαι.
Κι' ἀντικρύ του τῆς ἀγάπης κάμνω οἰκονομία.
Εὔμορφ' εἶμαι.
'Εντροπιάζομαι, σὰν νοιώθω ἀγάπη νὰ μοῦ κάνῃ,
καὶ γι' αὐτὸ παρακαλῶ νὰ εἶχεν ἀποθάνει !
Εὔμορφ' εἶμαι.

—

Ἕνα καλοξεύρω, ναί· 'ς τὸ φῶς θὰ σᾶς τὸ βγάλω.
Εὔμορφ' εἶμαι.
Μ' ἀγαπᾷ ὁ φίλος μου, γι' αὐτὸ δὲν ἀμφιβάλλω,
εὔμορφ' εἶμαι.
'Σ τὴν ἐλπίδ' αὐτή, λοιπὸν πιστὴ θεν' ἀπομείνω·
τὸν ἐπιθυμῶ. Νὰ μὴ τὸν βλέπω, δάκρυα χύνω.
Εὔμορφ' εἶμαι.

—

Γιὰ χορὸ ἐγὼ 'ς τὸ τραγούδι θ' ἀραδιάσω στίχους,
εὔμορφ' εἶμαι.
Καὶ ἡ αὔρα ἂς μοῦ σκορπίσῃ ὁλόμακρα τοὺς ἤχους.
εὔμορφ' εἶμαι.
Κι' ἂς γνωρίσῃ κάθε μιὰ ποῦ θαὔρῃ νὰ τοὺς ψάλῃ,
πῶς τὸν φίλο μου ποθῶ μ' ἐπιθυμία μεγάλη. —
Εὔμορφ' εἶμαι·

—

Καὶ αὐτὸ ποῦ ἐγὼ γνωρίζω σᾶς τὸ φανερώνω :
εὔμορφ' εἶμαι.
Πῶς ὁ φίλος μου μ' ἀγάπησε καιρὸ καὶ χρόνο.
εὔμορφ' εἶμαι.
Τώρα δὲν μπορεῖ ἀγάπη πιὰ νὰ μοῦ τηρήσῃ,
μήτ' ἐλπίδα κἂν ποῦ τόσο ἔχω λαχταρίσει.
Εὔμορφ' εἶμαι.

Ἕτερον ὡσαύτως ἀδέσποτον βάλλισμα εἶνε τὸ ἑξῆς, μαρτυροῦν ὅμως ὅτι τὸ ἀρχαῖες καὶ ἀπεριτέχνον εἶδος τοῦτο ὑπεβλήθη ἤδη ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἱπποτικῆς ποιήσεως:

'Σοδιάζω πίκραις 'ς τῆς καρδιᾶς τὰ βάθη
ποῦ μοῦ τὰς στέλν' ἡ ἀγάπη ποῦ ποθῶ,
μὰ ὡς ποῦ μὲ αὐτὴν ν' ἀνταμωθῶ,
πόσο πονῶ κανεὶς δὲν θὰ τὸ μάθῃ.

—

Σὰν θησαυρὸς κλειστὴ θὰ μείν' ἐντός μου,
ἡ ἀρρώστια ποῦ στὸν τάφο θὰ μὲ κλείσῃ
γιὰ νὰ μὴ 'μβῇ 'ς τὰ στόματα τοῦ κόσμου.
αὐτή, ποῦ ἀδιαφορεῖ νὰ μ' ἐλεήσῃ.

Ὅσο τὴν φεύγω, τόσο πιὸ κοντά της,
πάγει ἡ καρδιά μου καὶ θρηνεῖ ἡ ψυχή !
Ὡσὰν ἐμὲ δὲν πάσχει ἄλλη ψυχή,
γιατὶ καὶ σὰν κλαυθῶ τὴν ἀπονιά της,

—

'Σοδιάζω πίκραις 'ς τῆς καρδιᾶς τὰ βάθη.
ποῦ μοῦ τὲς στέλν' ἡ κόρη ποῦ ποθῶ,
κι' ὡς ποῦ μ' αὐτὴν μιὰ μέρ' ἀνταμωθῶ.
πόσο πονῶ κανεὶς δὲν θὰ τὸ μάθῃ !

Ὡς πρῶτος τροὺβαδόρος, καλλιεργητὴς τῆς βαλλιστικῆς ποιήσεως ἀναφέρεται ὁ Ἰωάννης Φρονασσάρ, γεννηθεὶς τῷ 1337. Δυστυχῶς οὐδὲν τῶν βαλλισμάτων αὐτοῦ διεσώθη.

Μετὰ τοῦτον ἔρχεται ἡ Χριστίνη δὲ Πιζάν, γεννηθεῖσα τῷ 1363. Πενταετὴς τὴν ἡλικίαν ἐλθοῦσα ἐκ Βενετίας εἰς Παρισίους ἀνετράφη ἐν τῷ Λούβρῳ, ἔνθα ὁ πατὴρ αὐτῆς ἦτο σύμβουλος τοῦ βασιλέως. Καρόλου τοῦ Ε'. Μόλις δεκαπενταέτις ὑπανδρεύθη τὸν Ἐτιὲν δὲ Καστέλ, γραμματέα τοῦ βασιλέως, Ἀποθανόντων ὅμως τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ συζύγου της ἡ Χριστίνη ἔμεινε χήρα μετὰ τριῶν τέκνων, μόλις τὸ εἰκοστὸν πέμπτον αὐτῆς ἔτος ἄγουσα. Πρὸς συντήρησίν της ἐδοκίμασε κατ' ἀρχὰς νὰ γράψῃ μικρὰ ποιήματα, βαλλίσματα καὶ ἄλλα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἴδη, τὰ ὁποῖα κατέστησαν αὐτὴν περίβλεπτον. Ὁ κόμης τοῦ Σαλισβουρύ, εὐνοούμενος τοῦ βασιλέως Ριχάρδου τῆς Ἀγγλίας, γοητευθεὶς ὑπὸ τοῦ χαριτωμένου πνεύματος της, παρέλαβε τὸ πρεσβύτερον αὐτῆς τέκνον εἰς Ἀγγλίαν καὶ τὸ ἀνέθρεψε μετὰ τοῦ ἰδικοῦ του. Ὁ Ἐρρίκος δὲ Λαγκάστρ, ὁ ἐκθρονίσας τὸν Ριχάρδον, ὅπως λάβῃ τὸν θρόνον του, καὶ ἀποκεφαλίσας τὸν Σαλισβουρύ, ἐκληρονόμησε τὸν θαυμασμὸν τοῦτον πρὸς τὴν ποίησιν τῆς Χριστίνης. Ἠθέλησε νὰ τὴν ἐρελκύσῃ εἰς τὴν αὐλήν του, ἀλλ' ἐκείνη ἐπροτίμα νὰ μένῃ ἐν Γαλλίᾳ, ἔνθα ὁ δοὺξ τοῦ Μιλὰν τῇ ἔκαμνεν ὡσαύτως πολὺ ἐπωρελεῖς προτάσεις. Ἐν τούτοις ἡ ἰδιοφυία της δὲν φαίνεται νὰ τῇ ἐχρησίμευσεν ὡς πηγὴ εὐπορίας. Εἶχεν εἰς βάρος της μίαν μητέρα, ἕνα υἱὸν ἄνευ ἐργασίας καὶ συγγενεῖς πενομένους. Τῷ 1411 ὁ βασιλεὺς τῇ ἔδωκε χορηγίαν ἑκατὸν φραγκων κατὰ μῆνα. Ἦτο γυνὴ περικαλλεστάτη, ἡ δὲ γλυκύτης τῆς ψυχῆς αὐτῆς ζωγραφίζεται ἐν ταῖς ἐκφράσεσι καὶ παρέχει εἰς τὸ ἔργον της ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον στεροῦνται τὰ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐποχῆς της γεγραμμένα ποιήματα. Τὸ ἑξῆς βάλλισμα μαρτυρεῖ πόσον ἦσαν τὰ ἔργα της περιζήτητα. Προφανῶς ἡ νέα χήρα ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ θαυμαστῶν, ἀξιούντων παρ' αὐτῆς ποιήματα :

Αὐθέντα νὰ συνθέσω μὲ παρακαλοῦν
πολλὰ ὡραῖα τραγούδια νὰ τοὺς τὰ χαρίσω.
Νὰ στιχουργῶ ἔχω τὴ χάρι μὲ λαλοῦν,
μά, ἂς μὴ βαριοῦνται. Δὲν μπορῶ νὰ εὐχαριστήσω.
Φαιδρὲς ἰδέες δὲν μπορῶ νὰ στιχουργήσω.
Μ' ἀφοῦ μὲ καλοσύνη τὸ ζητοῦν πολλή,
ὅσο κι' ἂν ἤμαι ἀνήξερος, θὰ προσπαθήσω
τὴν θέλησί τους νὰ ἐκτελέσω τὴν καλή.

—

Μὰ πάλι ὄρεξι δὲν ἔχω οὔτε ἀδεια
πλαστὴ νὰ ψάλω ἢ χαρὰ ἢ ἐλαφροσύνη.
Γιατὶ ἡ μεγάλη λύπη ποῦ ἔχω 'ς τὴν καρδιὰ
μ' ἔχει ἀπομάθει ὁλότελα τὴν εὐφροσύνη.
Μὰ γιὰ τὸ πένθος, ποῦ ὄψι καὶ φωνὴ μοῦ σβύνει,

γι' αὐτὸ μπορῶ νὰ εἰπῶ, νὰ λυπηθοῦν πολλοί,
αὐτὸ πιὸ πρόθυμο ἀσμά μου γι' αὐτοὺς θὰ γείνῃ,
τὴν θέλησί τους νὰ ἐκτελέσω τὴν καλή.

—

Κι' ἂν θὲ κανεὶς νὰ μάθῃ ποιὰ εἶναι ἡ συμφορὰ
ποῦ ἐξάλειψε κάθε καλό μου, ἂς τὸ γνωρίσῃ :
Ἄχ ! Εἶν' ὁ Χάρος, ποῦ μοῦ ἐχτύπησε σκληρὰ
ἐκεῖνον ποῦ εἶχα εὐτυχία μου στὴν κτίσι
ὁ Χάρος, ποῦ σ' ἀπελπισία μ' ἔχει ὠθήσει.
Δὲν εἰμπορῶ νὰ ψάλω, δὲν τολμῶ ἡ δειλή.
Αὐτὸ εἶναι τ' ἀσμά μου ἀφοῦ μ' ἔχουν ζητήσει,
τὴν θέλησί τους νὰ ἐκτελέσω τὴν καλή.

—

Ρηγάδες, μὴ δυσαρεστεῖσθ' ἂν ἔχω σφάλει,
γιατὶ καιρὸ νὰ στιχουργήσω εἶχα πολύ.
Πολλοὶ μὲ παρεκάλεσαν, τὸ κάμνω πάλι,
τὴν θέλησί τους νὰ ἐκτελέσω τὴν καλή.

Ἀπεναντίας τὸ ἀκόλουθον βάλλισμα τῆς Χριστίνης ἀποδεικνύει τὸ εὐρυὲς καὶ ὑποκριτικὸν ἀλλὰ καὶ πιστὸν τῆς εὐγενοῦς αὐτῆς φύσεως :

Γλυκέ μου φίλε, μὴ χολιάζεις μὲ ἀπονιά,
ἂν ἔχω φυσικὰ μαργιολεμένα,
ἂν κάνω γνωριμιὲς σὲ κάθε γειτονειὰ
καὶ μὲ πολλοὺς λαλῶ χαριτωμένα.
Γιαὐτὸ σὺ μὴν πιστεύεις, πῶς ἐσένα
σ' ἀδιαφορῶ. Τὸ κάμνω ἔτσι νὰ νομίζουν
οἱ ἀχρεῖες γλῶσσες, ποῦ ὅλα θὲν νὰ τὰ γνωρίζουν.

—

'Αξέννοιαστη εἶμαι κ' εὔμορφη καὶ χαρωπή ;
Ὅλα γιὰ σέ, ποῦ σ' ἀγαπῶ 'ς τ' ἀκέρια.
Ἰδέα, ποῦ τὴν καλή σου τὴν καρδιὰ λυπεῖ
μὴ σὲ σκοτίζῃ. Ἂς μοῦ φιλοῦν τὰ χέρια.
Ἐσένα δὲν σ' ἀλλάζω μὲ τ' ἀστέρια.
Μὰ οἱ γνωστικοὶ ὑποπτεύονται, δὲν ἀντικρύζουν
ἀχρεῖες γλῶσσες ποῦ ὅλα θὲν νὰ τὰ γνωρίζουν.

—

Πῶς σ' ἀγαπῶ νὰ ξεύρῃς ἔπρεπε πολύ.
Δὲν νοιάζομαι ἄλλο ὡσὰν τὸν ἔρωτά σου.
Μὰ πάλαι θἄμανε παρὰ πολὺ τρελὴ
νὰ μὴ εὐθυμῶ, παρὰ τὸ θέλημά σου.
Δὲν πρέπει πρᾶγμα ποῦ φρονοῦν. στοχάσου,
νὰ βγῇ 'ς τὸν κόσμο νὰ τὸ κοσκινίζουν
ἀχρεῖες γλῶσσες, ποῦ ὅλα θὲν νὰ τὰ γνωρίζουν.

Μετὰ τὴν Χριστίναν ἔρχεται Κάρολος ὁ δοὺξ τῆς Ὀρλεάνης ἐγγονὸς Καρόλου τοῦ Ε' καὶ πατὴρ Λουδοβίκου τοῦ ΙΒ', γεννηθεὶς τῷ 1391. Ὁ Κάρολος τῆς Ὀρλεάνης ἀναμφιβόλως ἔθυσεν εἰς τὴν ἀφιλοκαλίαν τοῦ αἰῶνός του, οὐχ ἧττον ὅμως τὰ ποιήματά του ἐξέχουν μεταξὺ τῶν συγχρόνων αὐτοῦ, διά τε τὴν λεπτότητα τῶν αἰσθημάτων καὶ διὰ τὴν χάριν καὶ ἀφέλειαν τοῦ ὕφους. Ἡ στιχουργία του εἶνε ἁπλῆ καὶ ῥέουσα, αἱ ἰδέαι του εὐγενεῖς καὶ ἐνίοτε ἐκπερασμέναι μετὰ πολλῆς τῆς ἀβρότητος.

Αἰχμαλωτισθεὶς ἐν τῇ μάχῃ τῆς 'Αζιγκοὺρ ὁ ἐστεμμένος ποιητὴς ὡδηγήθη εἰς 'Αγγλίαν, ἔνθα διέμεινε μέχρι τοῦ 1440, ὁπότε Φίλιππος ὁ 'Αγαθὸς ἐπανέφερεν αὐτὸν εἰς Γαλλίαν καὶ τὸν ἐνύμφευσε μετὰ τῆς θυγατρός του. Τὸ ἑξῆς συγκινητικὸν βάλλισμα φαίνεται γραφὲν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς αἰχμαλωσίας του.

Καρδιά, πολὺν καιρὸ θλιμμένη, πενθοφόρα
ὁ νοῦς μου νὰ κοιμᾶσαι σὲ γροικάει.
Μὰ σήμερα κἂν θέλησέ το, ξύπνα τώρα :
Σ' τὰ δάση πᾶ νὰ κόψουμε τὸν Μάη.
Χαμένο τὸ συνήθειο νὰ μὴν πᾷς,
θ' ἀκούσουμε καθε πουλάκι πῶς λαλεῖ,
πῶς μές' 'ς τὰ δάση τὸ κελάδημ' ἀντηχάει,
'ς τὴν νέα τῆς Πρωτομαγιᾶς ἀνατολή.

Ὁ Ἔρωτας εἰς τὴν ἡμέρα ποῦ χαράζει,
συνήθισε νὰ ἔχῃ τὴν γιορτή του.
Διὰ καρδιὲς ἐρωτεμένες ἑορτάζει,
καρδιές, ποῦ θένα μοῦν 'ς τὴ βούλεψί του.
Γι' αὐτὸ σκεπάζει μ' ἄνθη τὰ δένδρα ἡ πνοή του,
χαρίζει 'ς τὰ λειβάδια πράσινη στολή,
γιὰ νὰ ὁμορφήνουν 'ς τὴν ἡμέρα τὴ δική του,
'ς τὴν νέα τῆς Πρωτομαγιᾶς ἀνατολή.

—

Τὸ ξεύρω ναί, καρδιά μου, πῶς ἀδικημένη,
ῥαγίζεσαι ἀπὸ τὰ περισσὰ δεινά σου,
γιατί πολὺ πολὺ εἶσαι ἀπομακρυσμένη
ἀπὸ ἐκείνη ποὖν' ἐπιθυμιά σου.
Μὰ νὰ ἐλπίζῃς χρεωστᾷς, στοχάσου :
Δὲν ξεύρω νὰ σὲ δώσω κάλλια συμβουλή,
νὰ λαφρυνθῇ ἡ μεγάλη ἡ συμφορά σου,
'ς τὴν νέα τῆς Πρωτομαγιᾶς ἀνατολή.

—

Κυρά μου, ποῦ ἐσένα συλλογιοῦμαι μόνο,
ὅσο καιρὸ κι' ἂν βάλω, δὲν τὸ κατορθώνω
νὰ σὲ ἱστορήσω τὸ μαρτύριο τὸ πολύ,
ποῦ ἡ καρδιά του πάσχει ἀπὸ τὸν μύριο πόνο
'ς τὴν νέα τῆς Πρωτομαγιᾶς ἀνατολή.

Καθὼς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης, ἡ τελευταία μικρὰ στροφὴ τῶν γαλλικῶν βαλλισμάτων ἀποτελεῖ, τοῦθ' ὅπερ ἐν τῇ ῥητορικῇ ὀνομάζομεν ἀποστροφήν. Τὸ μέρος τοῦτο τοῦ ποιήματος οἱ Γάλλοι τὸ ὀνομάζουσιν envoi, ἤτοι ἀποστολήν, καθόσον ἐν τούτῳ ὀνομαστὶ ἀναφέρουσι τὸν πρὸς ὃν ἀποτείνεται τὸ βάλλισμα. Καὶ τώρα μίαν ἐξομολόγησιν. Ἐν τῇ μεταφράσει γαλλικῶν βαλλισμάτων εἶνε ἀδύνατον ν' ἀποδώσῃ τις ἀκριβῶς τὴν ὁμοιοκαταληξίαν τοῦ πρωτοτύπου, χωρὶς ν' ἀπομακρυνθῇ πολὺ τῆς ἐννοίας. Διὰ νὰ προλάβω τὰ παράπονα τῶν ἀναγνωστῶν μου ἀναγκάζομαι νὰ παραθέσω ἐνταῦθα ἓν πρωτότυπον βάλλισμα πεποιημένον ἐπίτηδες κατὰ τὸν τύπον τῶν γαλλικῶν :

Γιὰ εὐτυχία ἐμβῆκα, γιὰ ζωῆς χαρά,
κ' ἐγὼ 'ς αὐτὴ τὴν πλάση, καθὼς ἄλλοι,
παιδὶ τὴν ἔχω ἀδράξει μ' ἐλαφρὰ φτερά,
σὲ κάθε μόσχο, κάθε ἀνθὸ ποῦ θάλλει —
Κι' ἂν εὐτυχῆ κανένας δὲν μ' ἐκάλει,
χαρὰ τὸ εἶχα κἂν τὸ βράδυ 'ς τὴ φωλιὰ
ἀμέριμνο νὰ γέρνω τὸ κεφάλι
'ς τὴν ἀγιασμένη τῆς μαννούλας μου ἀγκαλιά.

—

Παλλικαράκι, πλειότερο ἀπὸ μιὰ φορὰ
ἡ ἐλπίδα καὶ τοῦ πόθου ἡ παραζάλη
ἀπ' τῆς ζωῆς μ' ἐσύραν τὰ ῥιχὰ νερὰ
καί, 'ς τῆς ξανθῆς ἀγάπης μου τὰ κάλλη
ἡ εὐτυχία, μ' εἶπαν, θὰ προβάλῃ.
Μά ; ἀπέθανε ἡ χαριτωμένη κοπελιά,
καί, ναυαγός, εὑρῆκα παραγιάλι
'ς τὴν ἀγιασμένη τῆς μαννούλας μου ἀγκαλιά.

—

Λεβέντης ἐξερρίζωνα τὰ γλυκερὰ
αἰσθήματα ἀπὸ τὴν καρδιὰ ποῦ πάλλει,
κι' ἂν ῥίπτω τῆς πικρῆς ἀλήθειας τὴ σπορά,
ἄχ, πότε, πότε ἕνα καρπὸ θὰ βγάλῃ ;
Τοῦ βίου μ' ἐγονάτισεν ἡ πάλη,
λαχτάρισα ἡσυχία μιὰ σταλιά,
μὰ δὲν τὴν ἔχω πιά, νὰ γύρω πάλι
'ς τὴν ἀγιασμένη τῆς μαννούλας μου ἀγκαλιά.

—

Ὦ φύσις, δέσποινά μου σὺ μεγάλη,
δὲν ἔχω πιὰ 'ς τὸν κόσμο αὐτὸ δουλειά.
Ἡ ἀγάπη σου 'ς τὸν τάφο πιὰ ἂς μὲ βάλῃ,
'ς τὴν ἀγιασμένη τῆς μαννούλας μου ἀγκαλιά.

(Ἕπεται συνέχεια) Γ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

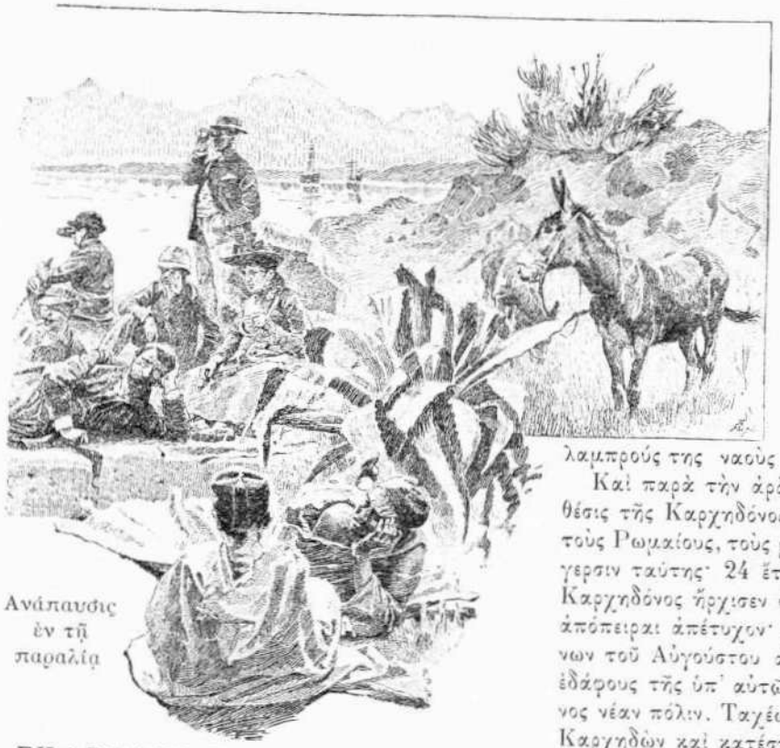

Ἀνάπαυσις ἐν τῇ παραλίᾳ

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΚΑΡΧΗΔΟΝΑ

Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ

Τῆς ἐκδρομῆς μας ἡ συνοδεία ὅλη ἀπετελεῖτο ἐκ δώδεκα προσώπων, γερμανῶν πάντων, μεταξὺ τῶν ὁποίων συγκατελέγετο καὶ μία γερμανικὴ ἐκ Δρέσδης οἰκογένεια, ἀποκατεστημένη ἀπὸ 12 ἐτῶν ἐν Τύνιδι. Ὁδηγὸς τῆς συνοδείας ἦτο ὁ οἰκοδιδάσκαλος τῆς οἰκογενείας ταύτης, θεολόγος ἐκ τῆς ἀνατολικῆς Πρωσσίας. Εἷς τῶν μαθητῶν του παρηκολούθει τὴν ἐκδρομήν, ἐπειδὴ δὲ οὗτος γεννηθεὶς πλησίον τῆς Καρχηδόνος ἔφερε τὸ ἔνδοξον ὄνομα τοῦ ἀρχαίου Καρχηδονίου, εἴχομεν τὴν ἑκατοντάκις εὐχαρίστησιν νὰ καθήμεθα μετὰ τοῦ Ἀννίβα ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Καρχηδόνος. Ἡ ζωηρότης ὅμως τοῦ παιδὸς ἦτο ὅλως ἀντίθετος πρὸς τὰς σοβαρὰς σκέψεις τὰς ὁποίας ἐγέννα τὸ ὄνομά του. Ὅπως ἡ θέα τοῦ Forum Romanum καὶ πάσης ἄλλης κλασικῆς χώρας, οὕτω καὶ ἡ πρώτη ἐπίσκεψις τῆς Καρχηδόνος διεγείρει καταπληκτικὸν πλοῦτον ἀναμνήσεων καὶ αἰσθημάτων ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ θεατοῦ. Καὶ ὅμως πόση διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ τῶν λειψάνων τῆς ἀρχαίας Ρώμης, τῆς εὐτυχοῦς καὶ νηκηφόρου Ρώμης, καὶ τῶν ἐρειπίων τῆς ἀτυχοῦς καὶ ἠττημένης Καρχηδόνος. Τὴν λαμπρότητα τῆς κοσμοκράτορος Ρώμης μαρτυροῦσι καὶ σήμερον ἀκόμη μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα, τῆς Καρχηδόνος δὲ μόλις σῴζονται πενιχρά τινα λείψανα ἐρειπίων. Ὁποία ζωηρὰ συγκοινωνία ἐν τῇ πρωτευούσῃ τῆς Ἰταλίας μεταξὺ τοῦ Καπιτωλίου καὶ τοῦ Πανθέου; Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους δέ, ἐφ' οὗ ἦτο πάλαι ποτὲ ἱδρυμένη ἡ ἐπὶ πέντε ὅλους αἰῶνας θαλασσοκρατήσασα Καρχηδὼν βασιλεύει ἀπόλυτος ἐρημία. Πλὴν τῆς Κορίνθου οὐδεμία ἄλλη ἐχθρικὴ πόλις ὑπέστη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων τοιαύτην καταστροφήν, ὡς ἡ Καρχηδών. Ἀφ' οὗ παρεδόθη ἡ ἀκρόπολις καὶ οἱ προασπισταί της 10,000 περίπου ἐσφάγησαν, ἐνέπρησαν οἱ Ρωμαῖοι τὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ 17 συνεχεῖς ἡμέρας ἐλυμαίνετο τὸ πῦρ. Καὶ ἡ μὲν πόλις ἰσοπεδώθη, ἅλας ἔσπειραν εἰς τὸ ἔδαφος καὶ δι' ἀρᾶς ἀπηγόρευσαν τὴν εἰς τὸ μέλλον ἀνοικοδόμησιν αὐτῆς. Οὕτω δὲ ἡ κλασικὴ ἐκείνη πόλις ἡ κατοικουμένη ὑπὸ 700,000 ἀνθρώπων ἐξηφανίσθη μὲ τοὺς λαμπρούς της ναοὺς ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς.

Καὶ παρὰ τὴν ἀρὰν ὅμως αὐτὴν ἡ ἀπαράμιλλος θέσις τῆς Καρχηδόνος εἵλκυε καὶ παρώτρυνε αὐτοὺς τοὺς Ρωμαίους, τοὺς μετέπειτα κυρίους της, εἰς ἀνέγερσιν ταύτης· 24 ἔτη μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Καρχηδόνος ἤρχισεν ὁ πρῶτος οἰκισμός. Αἱ πρῶται ἀπόπειραι ἀπέτυχον· ἐπὶ τέλους ὅμως ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Αὐγούστου ἀνήγειραν οἱ Ρωμαῖοι ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ὑπ' αὐτῶν καταστραφείσης Καρχηδόνος νέαν πόλιν. Ταχέως δὲ ηὐξήθη ἡ Ρωμαϊκὴ αὕτη Καρχηδὼν καὶ κατέστη ἡ δευτέρα κατὰ τὸ μέγεθος τῆς ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας πόλις. Κατέστη δὲ διὰ τοῦ χρόνου καὶ ἑστία τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν, ἀλλὰ καὶ ἑστία τρυφῆς, ἡδονῶν καὶ πάσης διαφθορᾶς. Ἀξιομνημόνευτον δὲ παράδειγμα τούτου εἶναι αὐτὸς ὁ ἱερὸς Αὐγουστῖνος, ὅστις, νέος ὢν εἶχεν ἐν Καρχηδόνι πάντα τὰ ἐρόδια νὰ μορρώσῃ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ κορέσῃ τὴν ἄσβεστον δίψαν τῆς ριλομαθείας του, ἀντλῶν ἐκ τῆς διδασκαλίας ὀνομαστῶν ριλοσόφων, ἀλλὰ καὶ ὀλίγον ἔλειψε, ἀντὶ νὰ καταστῇ εἷς τῶν πρώτων τῆς Ἐκκλησίας πατέρων, νὰ καταστραφῇ μᾶλλον εἰς τὸ τέλμα τῆς ριληδονίας καὶ τῶν ἄλλων παρεκτροπῶν τῆς τρυφηλῆς ταύτης πόλεως. Ἡ δευτέρα αὕτη Καρχηδὼν ἐξεπολιορκήθη καὶ ἐδηώθη ὑπὸ τῶν Βανδάλων, βραδύτερον δὲ κατεκτήθη ὑπὸ τοῦ Βελισαρίου, ὅστις πρὸς τιμὴν τοῦ μονάρχου του μετωνόμασε ταύτην Ἰουστινιάνειαν. Ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν βυζαντινῶν ἕνα μόνον αἰῶνα ὑρίστατο, ὕστερον δὲ κατέκτησαν καὶ κατέστρεψαν αὐτὴν οἱ Ἄραβες. Ἡ τελευταία δὲ αὕτη καταστροφὴ φαίνεται ὅτι ἦτο καὶ ἡ μεγαλειτέρα, διότι ἐκ τῆς τέφρας τοῦ ἀραβικοῦ πυρὸς οὐδέποτε πλέον ἠδυνήθη νὰ ἀνακύψῃ ἡ Καρχηδών, τῆς ὁποίας καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα ἔκτοτε ἐπὶ 9 ὅλους αἰῶνας ἐξηφανίσθη ἐκ τῆς ἱστορίας· ἀναραίνεται δὲ μόνον ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ Κάρολος ὁ 5ος ἦλθε εἰς βορ. Ἀρρικὴν καταδιώκων τοὺς βαρβαρινοὺς πειρατάς. Ἀλλὰ καὶ τότε αἱ λέξεις Καρχηδὼν καὶ καταστροφὴ ἦσαν ἀναποσπάστως συνδεδεμέναι. Ὀλίγοι μόνον ἱσπανοὶ στρατιῶται ἤρκεσαν κατὰ 1535 νὰ καταστρέψωσι καὶ πάλιν τὰς πενιχρὰς ποιμενικὰς καλύβας, αἵτινες ἦσαν ἐγκατεσπαρμέναι πέριξ ἑνὸς μωαμεθανικοῦ τεμένους.

Μετὰ ταῦτα, ἄγνωστον ἀκριβῶς πότε, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς Καρχηδόνος ἐκτίσθησαν πέντε ῥυπαραὶ ἀραβικαὶ κωμοπόλεις, συνοικισθεῖσαι ὑπὸ ποιμένων βεδουίνων, καὶ τῶν ὁποίων μᾶλλον εὐπρεπής, ἀξία τουλάχιστον τοῦ ὀνόματος κώμης εἶναι ἡ καλουμένη Sidi Bon Said. Ἀπό τινων δὲ ἐτῶν ἱδρύθησαν καὶ ἀξιόλογά τινα οἰκοδομήματα, μεγαλοπρεπὴς ναός, δύο ἀνάκτορα καὶ μουσεῖόν τι ἀρχαιοτήτων, ἔργα πάντα ταῦτα τοῦ γνωστοῦ καρδιναλίου Lavigerie. Μακρόθεν δὲ ἑλκύουσι τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα τὴν προσοχὴν τοῦ καταπλέοντος εἰς τὴν ἀρρικανικὴν ἀκτήν. Εἶναι ἀληθῶς ἄξιον θαυμασμοῦ τὸ θάρρος τοῦ ἀνδρὸς ὅστις ἀπεράσισε μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα νὰ ἐγείρῃ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὅπου πᾶν ἔργον τῆς ἀνθρωπίνης χειρὸς φαίνεται καθιερωμένον εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ τὸν ὄλεθρον. Εἰς πάντα δὲ συλλογιζόμενον τὰς πολλαπλᾶς καταστροφὰς τὰς ὁποίας ὑπέστη ἐκ διαδοχῆς ἡ Καρχηδὼν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, Βανδάλων, Ἑλλήνων, Ἀράβων καὶ Ἱσπανῶν προσπίπτει αὐτόματος ἡ σκέψις, εἰς ποῖον ἆρα γε λαὸν ἐπιφυλάσσεται καὶ ἡ καταστροφὴ τῶν οἰκοδομημάτων τούτων τοῦ εἰρημένου Γάλλου;

Πρὸς τοιαύτας σκέψεις ὅμως μᾶς ἔλειπεν ἡ ἀπαιτουμένη ἠρεμία καὶ γαλήνη. Ἡ ὀχληρὰ ἐπαιτεία τῶν ἐπιχωρίων κατέστρεφε πᾶν εὐλαβὲς καὶ κατανυκτικὸν τῆς ψυχῆς αἴσθημα. ὥστε νὰ δυνηθῶμεν νὰ αἰσθανθῶμεν ὅλην τὴν ἀντίθεσιν τῆς πάλαι ποτὲ μεγαλοπρεπείας τῆς χώρας ταύτης πρὸς τὴν σημερινὴν ἀθλιότητα καὶ ῥυπαρότητα.

Μόλις ἡ συνοδεία μας εἶχε πατήσῃ τὴν δύσβατον ὁδὸν τὴν ἄγουσαν πρὸς τοὺς λόφους τῆς Καρχηδόνος καὶ ἐπολιορκήθημεν ἀμέσως ὑπὸ ἐπαιτούντων ἀράβων παίδων, ἡμιγύμνων καὶ ῥικωδῶς ῥυπαρῶν. Καὶ ἄλλοι μὲν ἔτεινον κενὴν τὴν χεῖρα ζητοῦντες ἐλεημοσύνην, ἄλλοι δὲ μᾶς προσέφερον, νομίσματα ἢ θραύσματα μαρμάρου πρὸς ἀγοράν. Οἱ πρεσβύτεροι δὲ ἐξ αὐτῶν ἤθελον νὰ μᾶς ὁδηγήσουν εἰς τὸν «Οἶκον τοῦ Ἀννίβα». Οἱ δακτύλιοι δέ, τὰ χαλκᾶ ἀντικείμενα καὶ τὰ λοιπὰ εὑρήματα, ἅτινα παρέχουσιν εἰς πώλησιν, δὲν εἶνε κίβδηλα, ὡς ἐν Ἰταλίᾳ μετὰ πολλῆς εὐχερείας χαλκεύονται, ἀλλ' ἀναμφιβόλως γνήσια, ἅτινα τυχαίως ἢ ὑπὸ τῆς βροχῆς ἀποκαλυπτόμενα περισυλλέγονται ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων.

Ἡ ὁδὸς ἠρέμα ἀποκλινομένη φέρει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου. Εὔσωμα βότανα καὶ θάμνοι καλύπτουσι τὸ ἔδαφος, κυριαρχοῦσι δὲ ἡ μυρσίνη, ἡ συκῆ, ὁ κάκτος καὶ ἡ ἀλόη. Ἀγέλη προβάτων βόσκει σήμερον μεταξὺ τῶν συντριμμάτων, ἅτινα καλύπτουσι τὸ πάλαι ποτὲ καταυγάζον ἐκ μαρμάρου ἑστιατόριον γερουσιαστοῦ, ἢ τὴν πολυτελῆ αἴθουσαν ἄβρᾶς τινος καλλονῆς τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ. Πολιὸς δὲ ἐπαίτης, τετυφλωμένος σχεδὸν ὑπὸ τῆς αἰγυπτιακῆς ὀφθαλμίας, κάθηται ἐπὶ βάθρου, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Βελισσαρίου ἐκόσμουν περιφανῆ μνημεῖα ἐκ μαρμάρου ἢ καὶ χαλκοῦ.

Ἄγριαι ὑλακαὶ κυνῶν μᾶς ὑποδέχονται, σημεῖον ὅτι εὑρισκόμεθα πλησίον οἰκισμοῦ ἀνθρώπων. Καὶ ἀληθῶς εὑρισκόμεθα ἐν Λαμάλκᾳ. Αἱ κατοικίαι της εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπόγειοι, σκοτειναί, ἀριλόξενοι. Ἄραβες ποιμένες μεταχειρίζονται τὰς ἀρχαίας ῥωμαϊκὰς δεξαμενὰς ὡς κατοικίας μὲν δι' ἑαυτούς, ὡς σταύλους δὲ διὰ τὰ κτήνη των. Ταχέως προχωροῦμεν, πάντοτε ὑψηλότερον βαίνοντες μεταξὺ λειψάνων ὑπὸ τῆς χλόης κεκαλυμμένων, καὶ μετ' ὀλίγον εὑρισκόμεθα ἐπὶ ἑνὸς τῶν λόφων τῆς Καρχηδόνος. Λαμπρὸν δὲ θέαμα ἐξαπλοῦται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας. Ἡ θάλασσα, ἡ γαλανὴ καὶ γαληνιῶσα θάλασσα· ἄνευ τῆς θαλάσσης εἶνε ἀδύνατον νὰ ῥαντασθῇ τις τὴν Καρχηδόνα. Ἡ σπουδαιοτάτη ἐμπορικὴ πόλις τοῦ κόσμου ἐπὶ πέντε ὅλους αἰῶνας ἀνεπαύετο ἐπὶ τοῦ κινητοῦ τούτου ὑποβάθρου ἀσφαλῶς ὡς ἐπὶ τῶν ἐκ γρανίτου ὤμων τοῦ Ἄτλαντος. Ἡ θάλασσα ἦτο τὸ ζωτικὸν στοιχεῖον τῆς Καρχηδόνος, ἦτο ἡ ἀρχὴ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς δυνάμεως αὐτῆς, ἦτο ἡ αἰτία καὶ ὁ μάρτυς τῆς καταστροφῆς της. Ἦτο τὸ μόνον καὶ τὸ πᾶν δι' αὐτήν.

Φόρος εἰς τὴν ἐπαιτείαν

Οἱ κατὰ ξηρὰν καὶ κατὰ θάλασσαν ἡττηθέντες Καρχηδόνιοι ὤρειλον νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς Ῥωμαίους. Ἡ γερουσία τῆς Καρχηδόνος, ἥτις ἠσθάνετο ἤδη ἐπὶ τοῦ τραχήλου της τὸν πόδα τοῦ Σκιπίωνος, ἔστειλεν ἀλλεπαλλήλους πρεσβείας εἰς Ρώπην διὰ νὰ διαπραγματευθῶσι τοὺς ὅρους τῆς παραδόσεως, τοὺς ἥκιστα τιμητικούς. Καὶ τὸ πρῶτον μὲν ἐζήτησαν παρ' αὐτῶν 300 παῖδας, γόνους τῶν εὐγενεστέρων οἴκων τῆς Καρχηδόνος ὡς ὁμήρους, ἔπειτα δὲ ἀπήτησεν ἡ Ῥώμη παρὰ τῶν Καρχηδονίων νὰ ὑπακούωσιν εἰς πάσας τὰς διαταγὰς τῶν ὑπάτων, καὶ μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦτον θὰ διέσωζον ἐλευθερίαν καὶ αὐτονομίαν, ἔδαφος καὶ ἰδιοκτησίαν. Τοῦτο βεβαίως οὐδὲν ἀγαθὸν προοιωνίζετο, ἀλλὰ καὶ τί ἠδύναντο ἄλλο οἱ ἡττημένοι νὰ πράξωσιν ἢ σιωπηρῶς νὰ ὑποταχθῶσιν; Μετὰ σοβαρᾶς μὲν ἀγανακτήσεως, ὑπήκουσαν ὅμως, καὶ ὅτε οἱ Ῥωμαῖοι ἀπήτησαν τὸν ἀροπλισμὸν τῆς πόλεως. Παρέδωκαν τὰ ὅπλα, ἐκένωσαν τὰς ἀποθήκας, ἀφῆρεσαν ἀπὸ τῶν χωμάτων καὶ προτειχισμάτων τὰς πολεμικὰς μηχανὰς καὶ ἐγύμνωσαν τὰ νεώρια τοῦ στόλου. Δὲν ἠρκέσθη ὅμως εἰς ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἐξευτελισμοὺς ὁ σκληρόκαρδος νικητής. Ὁ τελευταῖος ὅρος ἦτο νὰ ἐγκαταλίπωσιν οἱ Καρχηδόνιοι τὸ πάτριον ἔδαφος καὶ νέαν πόλιν μεσογειοτέραν νὰ ἱδρύσωσιν. Οἱ Καρχηδόνιοι ὅμως ἐπροτίμησαν τὸν θάνατον μᾶλλον ἢ τὴν ἀτίμωσιν αὐτὴν νὰ ὑποστῶσι. Καὶ ἦτο ἀληθῶς ὑπεράνθρωπος ἀπαίτησις νὰ ζητήσῃ τις νὰ ἀποστερήσῃ τοὺς Καρχηδονίους τὴν θέαν τῆς θαλάσσης, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ βάσις καὶ ἡ πηγὴ τοῦ μεγαλείου των, καὶ δι' ἧς ἐπὶ αἰῶνας ὅλους ἄπειρος πλοῦτος εἰσήχθη εἰς τὴν πόλιν αὐτῶν.

Ταχέως ἀνέκυψεν ἐκ τῆς πρώτης ἐκπλήξεως ἡ Καρχηδὼν καὶ ἀνηγέρθη εἰς ἄμυναν ἀπελπιστικήν. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐπίστευον ὅτι εὐχερέστατον ἔργον ἦτο ἡ κατάληψις πόλεως ἀροπλισθείσης ἤδη, ἐψεύσθησαν ὅμως εἰς τὰς προσδοκίας των. Οἱ κάτοικοι τῆς Καρχηδόνος ἐξ ἑαυτῶν ἐπρομηθεύθησαν τὰ μέσα εἰ μὴ πρὸς σωτηρίαν, τοὐλάχιστον ὅμως πρὸς ἔντιμον καταστροφήν. Ἐκ πάσης ὕλης ἐχάλκευσαν νέα ὅπλα καὶ πολεμικὰς μηχανὰς καὶ παντὸς εἴδους ἀμυντικὰ μέσα, οὕτω δὲ ἠδυνήθη ἡ πρὸ μικροῦ ἀροπλισθεῖσα Καρχηδὼν νὰ παρατάξῃ καὶ πάλιν 10,000 μαχητῶν, οἵτινες ἐπὶ τρία ὅλα ἔτη ἀντέσχον προασπιζόμενοι τὴν πατρίδα των.

Πρὶν ἢ κατέλθωμεν εἰς τὴν παραλίαν ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ λόφου, ἀφ' ἧς τὸ βλέμμα ἡμῶν ἠδονικῶς ἐπλανᾶτο ἐπὶ τὴν ἄπειρον ἔκτασιν τῆς θαλάσσης τῆς πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν ἐξηπλωμένης, ἐπεσκέφθημεν πρῶτον παναρχαίόν τι ὑδραγωγεῖον, δι' οὗ διωχετεύετο ὕδωρ ἄφθονον ἀπό τινος τῶν λόφων εἰς τὴν παραλίαν καὶ εἰς τοὺς λιμένας. Ἡ ἐπανόρθωσις τοῦ ὑδραγωγείου τούτου εἶναι ἔργον τῆς γαλλικῆς κυβερνήσεως, ἔργον προνοίας πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ἡγεμονίας Τύνιδος. Μετὰ τὴν ἐπισκόπησιν ταύτην καταβαίνομεν εἰς τὴν ἀκτήν· ἡ μακρὰ πορεία καὶ δροσερὰ τῆς θαλάσσης αὔρα ἐπηύξησαν τὰς διαθέσεις τῶν στομάχων μας. Ὁ ὁδηγὸς τῆς ἐκδρομῆς μας ἐπέδειξεν ἀρχαῖόν τινα θόλον πρὸς τὴν θάλασσαν βλέποντα ὡς κατάλληλον τόπον προχώματος. Ἐκεῖ ἐπὶ λίθων πώρου ἢ καὶ γρανίτου καθήμενοι ἀπελαύσαμεν ταῦ ὀρεκτικοῦ προγεύματος τοῦ ἐν Τύνιδι παρασκευασθέντος, προσβλέποντες ἐνίοτε διὰ τοῦ ἀνοίγματος τοῦ θόλου εἰς τὴν λευκὴν ὀθόνην παραπλέοντος τινὸς πλοίου καὶ ἐνωτιζόμενοι τὸν ἁρμονικὸν ῥοῖσβδον τῶν κυμάτων ἅτινα εἰς ὀλίγα μόνων βήματα πρὸ ἡμῶν ἐξεχύνοντο ῥεῦμα εἰς τὴν ἀκτήν.

(Ἕπεται τὸ τέλος) Ε. ΒΙΡΑΥ

ΣΥΓΧΡΟΝΟΙ ΞΕΝΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ ΦΑΒΡ

Ὁ μυθιστοριογράφος Φερδινάνδος Φάβρ τυγχάνει ἄγνωστος εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινόν, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν γεῦσιν πολλάκις παρατίθενται ἔργα ἀσυγκρίτως ὑποδεέστερα ἐκείνων τὰ ὁποῖα παρήγαγεν ὁ ἐν λόγῳ συγγραφεύς, ὁ πρὸ τριακονταετίας χαρακτηρισθεὶς ὑπὸ τοῦ διασήμου κριτικοῦ Σαινμπὲβ ὡς «δυνατὸς μαθητὴς τοῦ Βαλζάκ». Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν πατρίδα του δὲν ἀπολαύει μεγάλης τινὸς δημοτικότητος, περιωρισμένος δὲ εἶνε ὁ κύκλος τῶν ἀναγνωστῶν του, οἵτινες ὅμως, ὡς συνήθως συμβαίνει, ἀντισταθμίζουν τὴν ὀλιγότητά των διὰ θρησκευτικῆς ἀφοσιώσεως. Ἄλλως τε καὶ ὁ Φάβρ δὲν εἶνε οὐδ' ἀκραιφνὴς Παρισινός, οὐδὲ κατοικεῖ εἰς τὰ Παρίσια, ὅπου μυρίοι δρόμοι ἄγουσιν εἰς τὸν διαφημισμόν, ὄνειρον τοῦ ὁποίου τὴν πραγματοποίησιν εὐκόλα ἐπιτυγχάνουν καὶ μέτριοι συγγραφεῖς.

Ἐν μέσῳ τῆς συγχρόνου γαλλικῆς φιλολογίας, ἔγραψέ κριτικός τις, ὁ Φάβρ διατελεῖ ὡς ἐν ἀπομονώσει. Δὲν εἶνε Παρισινός, ἀλλ' εὔρωστος καὶ ἐμβριθὴς ὀρεσίβιος, ἄγριος δι' ἰσχυρᾶς πεπροικισμένος φαντασίας, ὅστις ἀποκρούει τὰς τετριμμένας διηγήσεις τὰς ἀρεσκούσας εἰς ὅλους, καὶ συγγράφει ἐπιπόνως καὶ ἐν πεποιθήσει βιβλία ἁδρά, ἀτελῆ, καὶ ὡραῖα, τῶν ὁποίων τὴν δυνατὴν οὐσίαν ὀλίγοι εἶνε ἱκανοὶ νὰ ἐκτιμήσουν ἐκ πρώτης ὄψεως. Τὰ πάντα συντελοῦσιν εἰς τὸ νὰ καταστήσουν ἰδιάζον ὅλως τὸ τραχὺ καὶ σύμπυκνον ἔργον του: οἱ ἥρωές του, ἱερεῖς ἢ χωρικοὶ πρωτογενῶν ἠθῶν· ὁ τόπος, ἐν ᾧ δρῶσιν οὗτοι, πολίχνη τις ἀπωτάτη· ἡ μέθοδός του τέλος, ἀνακαλοῦσα εἰς τὴν μνήμην τὴν τοῦ Βαλζάκ, ἀσυνήθης εἰς τὸ σύγχρονον μυθιστόρημα. Ἔργον αὐστηρόν, ῥωστικόν, μονότονον, δυσπρόσιτον, ἐπιβλητικόν, διακοπτόμενον ἐδῶ κ' ἐκεῖ ἐκ διαχύσεων τρυφερότητος, δίκην ἀνθισμένων τοπίων ἐπὶ τῶν κλιτύων ὄρους.

Ὁ Φάβρ ἐγεννήθη τὸ 1830 ἐκ πατρὸς ἀρχιτέκτονος· ἔχων θεῖον ἱερέα, προωρίζετο διὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν στάδιον· διὸ καὶ ἐσπούδασεν εἰς ἱερατικὰς σχολάς. Ἀλλὰ παρητήθη τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ, καὶ μεταβὰς εἰς Παρισίους, ἐπεδόθη εἰς τὴν φιλολογίαν. Τὸ πρῶτόν του δημοσίευμα εἶνε τόμος ποιημάτων κατὰ τὸ 1853, ὅστις ὅμως δὲν ἐπροξένησε καμμίαν ἐντύπωσιν. Ὁ ποιητὴς νοσήσας ἐπέστρεψε πρὸς ἀνάρρωσιν εἰς τὴν Μεσημβρινὴν Γαλλίαν, ἔνθα ἀρχῆθεν διέτριβεν, ἦρχισε δὲ νὰ ἐργάζεται, μελετῶν

καὶ περιγράφων τοὺς χαρακτῆρας καὶ τὰ ἤθη τῶν κληρικῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων εἶχε ζήσει, καὶ τῶν ὁποίων ἦτο ἀκριβὴς γνώστης. Ἐδημοσίευσε δὲ πρῶτον τὸ 1862 τὸ μυθιστόρημα «Κουρβεζόν» καὶ μετὰ ἓν ἔτος τὸν «Ἰούλιον Σαβινιάκ» ὑπὸ τὸν περιληπτικὸν τίτλον «Σκηναὶ ἐκ τοῦ βίου τῶν κληρικῶν». Τὸ πρῶτον ἀνέδειξεν αὐτὸν συγγραφέα πολλοῦ λόγου ἄξιον, ἐπηνέθη ὑπὸ τοῦ Σαινμπέβ, καὶ ἐβραβεύθη ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Ὁ ἥρως τοῦ πρώτου αὐτοῦ μυθιστορήματος, ὁ ἀββᾶς Κουρβεζόν εἶνε ἅγιος ἄνθρωπος, σπαταλῶν ὅσα χρήματα περιέρχονται εἰς χεῖράς του πρὸς ἔργα φιλανθρωπικὰ καὶ χριστιανικά. Κατέραγεν οὕτω καὶ τὴν μητρικήν του περιουσίαν, περιῆλθε δὲ εἰς τοιαύτην ἀπορίαν χρημάτων ὥστε ὁ ἀρχιδιάκονος ἐπίσκοπος διὰ νὰ μὴ ἔχῃ πλέον τί νὰ ἐξοδεύῃ, τὸν ἀπέστειλεν εἰς μακρυνόν τι ὀρεινὸν καὶ πτωχικὸν χωρίον. Μόλις ἔφθασεν εἰς αὐτὸ μετὰ τῆς μητρός του, ἐρρόντισε κατὰ πρῶτον νὰ περισυλλέξῃ εἰς τὸ πρεσβυτέριον μίαν πτωχὴν καὶ πολλὰ παιδία ἄπορα. Ἀλλ' ἔτυχε νὰ ἔχῃ γειτόνισσαν τὴν Σεβεραγκέττην, κόρην εὐσεβῆ, ὀρφανὴν καὶ πλουσίαν, ἡ ὁποία διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς της ἤρχισε νὰ δίδῃ γενναίας χρηματικὰς παροχὰς εἰς τὸν ἐρημίτην. Ἐκεῖνος ἐπαναλαμβάνει τὴν σειρὰν τῶν διακοπέντων προσφιλῶν ὀνείρων του καὶ ὀνειροπολεῖ τὴν σύστασιν σχολείων· καταπείθει δὲ τὴν κόρην νὰ προσέλθῃ ἀρωγός. Ἀλλ' αὕτη εἶχε δύο ἐραστὰς χωρικούς, περὶ πολλοῦ ποιουμένους τὴν γεῖρά της καὶ τὰ χρήματά της. Ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν διὰ νὰ ἀπαλλαγῇ τοῦ ἀντιζήλου, τὸν δολοφονεῖ· μυρισθεὶς δὲ ὅτι τὰ χρήματα τῆς ὡραίας τοῦ μετηγγίζοντο εἰς τὰ θυλάκια τοῦ ἀββᾶ, ἐνδρεύει νύκτα τινὰ καὶ ἐπιπίπτει καὶ κατὰ τοῦ ἱερέως ὁ κακοῦργος· ἀλλ' ὁ πτωχὸς ἱερεὺς ῥωμαλέος, ἀμύνεται καὶ ὀρονεύει ἐν τῇ πάλῃ τὸν κακοῦργον. Ἀλλ' ἡμέρας τινὰς μόνον ἐπιζῇ μετὰ τὸ φοβερὸν συμβὰν καὶ ἀποθνήσκει ἐνῷ προσήρχετο διὰ νὰ λειτουργήσῃ.

Τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐπηνέθη ἡ χάρις καὶ ἡ δύναμις· τὰς ἐν αὐτῷ βιαίας καὶ ἀγρίας σκηνὰς διαδέχονται ἐν ἀντιθέσει σκηναὶ ἐξαισίως ἁπλαῖ καὶ γλυκεῖαι. Περὶ τὰ εἴκοσι μυθιστορήματα συνέγραψεν ὁ Φάβρ, ἐν οἷς «ὁ θεῖός μου Σελεστέν», ὁ «ἀββᾶς Τιγρὰν» καὶ ἄλλα. Εἰς πάντα ἀνεδείχθη ἔξοχος εἰκονογράφος ἠθῶν καὶ χαρακτήρων κληρικῶν, μοναδικὴν οὕτω θέσιν κατέχων ἐν τῇ γαλλικῇ λογοτεχνίᾳ. Αἱ ἱστορίαι του δύνατον νὰ εἶνε σχοινοτενεῖς, περίπλοκοι καὶ ταὐτολόγοι, ἀλλ' εἶνε πλήρεις κινήσεως καὶ μεγαλείου. Τὸ ὕφος του βαίνει ἐπιπόνως, εἶνε βαρύ, ἐξεζητημένον, ἀρέσκεται εἰς ὑπερβολάς, ἀλλ' ἐν ταὐτῷ καὶ εὐπαγές, εὔρωστον, οὐσιαστικὸν καὶ γραφικόν. Τὸ κυριαρχοῦν στοιχεῖον ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ εἶνε ἡ δύναμις.

ΣΚΗΝΑΙ ΤΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΒΙΟΥ [1]

ὑπὸ Ἔρρ. Μύργερ, κατὰ μετάφ. Ε.Δ. Ῥαΐδου

ΤΟ ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΝ ΔΕΙΠΝΟΝ

— Κυρία μου, εἶπεν ὁ Οὐλρίχος πρὸς τὴν γειτόνισσαν, καλὸν θὰ ἦτο νὰ πάρετε ἀπ' ἐδῶ τὴν δυστυχῆ ταύτην νέαν. Τὸ θέαμα τοῦτο τὴν σκοτώνει.

— Αὐτὸ τῆς ἔλεγα καὶ ἐγώ, ἀγαπητέ μου κύριε, ἀλλὰ δὲν θέλει νὰ μ' ἀκούσῃ.

— Ζητήσατε τοὐλάχιστον νὰ μάθετε ἀπὸ αὐτὴν τὸ ὄνομα τῶν συγγενῶν της καὶ φίλων διὰ νὰ τοὺς εἰδοποιήσετε.

— Φοβοῦμαι ὅτι ἡ δυστυχισμένη δὲν ἔχει κανένα, ἀπεκρίθη ἡ γειτόνισσα προσπαθοῦσα νὰ ἐγείρῃ τὴν ὀρφανήν. Αὕτη ἤνοιξεν ἐπὶ τέλους τοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς ὁποίους ἐταπείνωσεν ἀμέσως ἐνώπιον τοῦ ξένου, ψιθυρίζουσα ἀσυναρτήτους τινὰς λέξεις, ἔπειτα ἔπεσε καὶ πάλιν εἰς τὰ γόνατα ὀδυρομένη.

— Ἡσύχασε, κόρη μου, εἶπεν ἡ γειτόνισσα. Τὰ κλάματα δὲν ὠφελοῦν. Ὅλοι θ' ἀποθάνωμεν. Ἔπειτα δὲν ἔχασες καὶ μεγάλο πρᾶγμα. Ἡ μακαρίτισσα δὲν ἦτο διόλου ἀξιαγάπητη· κακιά, παράξενη, ξοδεύτρια. Δὲν ἠμποροῦσε κάνεις νὰ τὴν ὑπομείνῃ. Ἀρώτησε τοὺς γείτονας νὰ ἰδῇς τί θὰ σὲ ποῦν.

— Τί εἶναι αὐτὰ τὰ λόγια, εἶπεν ὁ Οὐλρίχος κυττάζων αὐστηρῶς τὴν κακόγλωσσον παρηγορήτριαν.

— Τῆς λέγω τὴν ἀλήθειαν, ἀπεκρίθη ἐκείνη. Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε, κύριε, τί κακὴ γυναῖκα ἦτον ἡ γραῖα Δουράνδου καὶ πόσον ἐβασάνισε τὴν δυστυχισμένην αὐτὴν Ῥοζίναν, ὅπου ἔχει ἄγγελου ὑπομονήν. Τὴν ἔδερνε καθ' ἡμέραν καὶ τῆς ἔπερνε ὅλα ὅσα ἐκέρδιζε διὰ νὰ μεθᾷ μὲ ῥώμια καὶ ῥοσόλια, ποῦ τὴν ἔφεραν μίαν ὥραν ἀρχήτερα ἐκεῖ ποῦ κείτεται, καθὼς τῆς τὸ ἐπρόλεγεν ὁ γιατρός. Διὰ τοῦτο λέγω κι' ἐγὼ ὅτι δὲν ἀξίζει νὰ τὴν κλαίωμεν. Ὁ θάνατός της εἶναι ξεφόρτωμα...

— Σιωπή, κυρία, ἐκραξεν ὁ Οὐλρίχος. Οἱ λό-

1 Ἴδε σελ. 45

γοι σας εἰς τοιαύτην στιγμήν, ἐμπρὸς εἰς αὐτὴν τὴν κλίνην, εἶναι ἀποτρόπαιοι.

Καὶ ἐπειδὴ ἐπέμενεν ἐκείνη νὰ ἐξακολουθήσῃ ὁ Οὐλρίχος τὴν ἥρπασεν ἀπὸ τὸν βραχίονα καὶ τὴν ὥθησεν ἐκτὸς τοῦ θαλάμου.

Ὅτε ἡ Ῥοζίνα συνῆλθε βαθμηδὸν εἰς ἑαυτὴν καὶ εἶδε καὶ πάλιν τὸν Οὐλρίχον εἰς τὸ δωμάτιόν της δὲν ἠδυνήθη νὰ συγκρατήσῃ ἐπιρώνημα ἐκπλήξεως.

— Συγχωρήσατέ με, κυρία μου, εἶπεν ὁ Οὐλρίχος, τὸ θάρρος μου νὰ εἰσέλθω ἐδώ.

— Ἀλλὰ δὲν σᾶς γνωρίζω . . . δὲν ἠξεύρω, κύριε. . . ἐψέλλισεν ἐκείνη.

— Πρὸ ὀλίγου ἤκουσα φωνὰς καὶ ἀνέβην νὰ μάθω τί συμβαίνει. Μὲ συγχωρεῖτε ἂν ἔμεινα. Ἀλλὰ βλέπων σας μόνην εἰς τοιαύτην περίστασιν ἐνόμισα καθῆκόν μου νὰ ἐρωτήσω ἂν ἠμπορῶ νὰ σᾶς φανῶ χρήσιμος.

— Εὐχαριστῶ, κύριε, ἀλλὰ . . . .

— Ὁ θάνατος τῆς μητρός σας ἐπιβάλλει νὰ φροντίσωμεν περὶ πολλῶν πραγμάτων. Πρέπει νὰ εἰδοποιηθοῦν οἱ συγγενεῖς καὶ γνώριμοι σας καὶ νὰ γείνουν καὶ ἄλλα πολλά, τὰ ὁποῖα δὲν ἠμπορεῖτε νὰ κάμετε μόνη. Σᾶς προσφέρω νὰ κάμω ἐγὼ τοὺς ἀναγκαίους δρόμους. Αἱ μικραὶ αὗται ἐκδουλεύσεις εἶναι συνήθεις μεταξὺ γειτόνων, καὶ ἐγὼ εἶμαι γείτων σας. Ὀνομάζομαι Μάρκος Γιλβέρτης καὶ ἐργάζομαι εἰς τὸ ἐργοστάσιον τοῦ κ. Βιγκέντου.

— Ἐγὼ δὲν ἔχω οὔτε συγγενεῖς οὔτε φίλους. Δὲν εἶχα παρὰ τὴν μητέρα μου. Τώρα δὲν ἠξεύρω τί νὰ κάμω, οὔτε τί θὰ γείνω, ἀπεκρίθη κλαίουσα ἡ Ῥοζίνα.

Ἡ τοιαύτη παρὰ πάντων ἐγκατάλειψις καὶ τελεία ἀπομόνωσις τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης ἐσυγκίνησε βαθέως τὸν Οὐλρίχον.

— Ἀφοῦ δὲν ἔχετε οὔτε συγγενῆ οὔτε φίλον κανένα, εἶπεν εἰς αὐτήν, σᾶς παρακαλῶ ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης σας πρὸς τὴν μακαρίτιδα νὰ μὲ ἀρίσετε νὰ ἐκτελέσω τὰ ἐπιβαλλόμενα ὑπὸ τοῦ θανάτου της λυπηρὰ καθήκοντα.

Ἀδύνατον ἦτο εἰς τὴν πτωχὴν κόρην ν' ἀποποιηθῇ τοιαύτην καὶ οὕτω προσφερομένην ἐκδούλευσιν. Τὴν ἐπιοῦσαν τὸ λείψανον τῆς γραίας Δουράνδου μετεκομίσθη ἐντὸς εὐπρεποῦς φερέτρου εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ὅπου κατετέθη εἰς ἰδιαίτερον λάκκον, ἀγορασθέντα ὑπὸ τοῦ Οὐλρίχου, διὰ νὰ δύναται ἡ ὀρφανὴ νὰ γονυπετῇ ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρός της.

Δύο ἡμέρας μετὰ τὴν κηδείαν ἦλθεν ἡ Ῥοζίνα νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν εὐεργέτην της καὶ ἔπραξε τοῦτο μετὰ σεμνότητος καὶ εἰλικρινείας, ἥτις ἤυξησε τὴν πρὸς αὐτὴν συμπάθειαν τοῦ Οὐλρίχου.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, ἐπιστρέφων τὸ ἑσπέρας ἐκ τῆς ἐργασίας του ἔλαβε παρὰ τοῦ θυρωροῦ ἐπιστολὴν ἥτις τὸν ἀνησύχησε, διότι ἐροβεῖτο μὴ ἀνακαλυφθῇ τὸ νέον του ὄνομα καὶ ἡ κατοικία του παρά τινος τῶν ἀρχαίων του φίλων. Ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ ἔφερε τὴν ὑπογραφὴν τῆς Ῥοζίνας καὶ περιεῖχε τὰ ἑξῆς:

«Κύριε Μάρκε,

«Συγχωρήσατέ με ἂν ἔλαβα τὸ θάρρος νὰ σᾶς γράψω. Ἔχω κακήν τινα εἴδησιν νὰ σᾶς ἀναγγείλω καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἔλθω εἰς τὸ δωμάτιόν σας, διότι ὑπάρχουσι κακαὶ γλῶσσαι, εἰς τὰς ὁποίας ἡ εὐεργεσία σας ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ λέγουν πολλὰ δυσάρεστα ἐναντίον μας. Τοῦτο μὲ λυπεῖ πολὺ καὶ ἤθελα νὰ σᾶς ἰδῶ μίαν στιγμήν. Σήμερον τὸ ἑσπέρας κατὰ τὴν ἐπιστροφήν μου ἐκ τοῦ ἐργοστασίου θὰ περάσω ἀπὸ τὴν μεγάλην δενδροστοιχίαν τοῦ Βοτανικοῦ κήπου.

Ῥόζα Δουράνδου».

Ὁ Οὐλρίχος ἔτρεξεν εἰς τὴν συνέντευξιν τῆς ὀρφανῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπρόσφερε τὸν βραχίονα. Ἡ καρδία της ἔπαλλε βιαίως, τὸ πρόσωπόν της ἦτο κάτωχρον καὶ οἱ ὀρθαλμοί ὑγροὶ ἐκ προσφάτων δακρύων. Ὁδηγήσας αὐτὴν εἰς ἄλλο ὀλιγώτερον συχναζόμενον μέρος τοῦ κήπου τὴν παρεκάλεσε νὰ καθίσωσιν ἐπὶ ἐρήμου ἐδωλίου.

— Τί συνέβη, Ῥοζίνα; ἠρώτησεν αὐτήν.

— Δὲν τὸ ἐννοήσατε ἐκ τῆς ἐπιστολῆς μου; Εἶπαν ὡρικώδη πράγματα, ἐπρόσθεσε καταπόρρυρος ἐξ αἰδήμονος ἀγανακτήσεως.

— Καὶ τί εὑρῆκαν νὰ εἰποῦν; ὅτι ἤμην ἐραστής σας;

— Ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλ' ὅτι ἡ λύπη μου ἦτο κωμῳδία κερδοσκοπική, ὅτι τὸ παζάρι ἔγεινε πρὸ τῆς νεκρικῆς κλίνης τῆς μητρός μου.

— Τοῦτο εἶναι ἀληθῶς βδελυρόν.

— Καὶ ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ ἐπαναλαμβάνει ὅλη ἡ γειτονιά.

— Καὶ πῶς νὰ τοὺς ἐμποδίσωμεν, νὰ τὸ λέγουν; Ἡ μοχθηρία των δὲν μ' ἐκπλήττει. Ἐννοῶ τὴν ἀγανάκτησίν σου, καλή μου κόρη, ἀλλ' ἐγὼ θὰ ἠπόρουν ἂν δὲν μᾶς ἐσυκοφάντουν. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, καὶ μάλιστα πολλοί, εἰς τῶν ὁποίων τὸν νοῦν δὲν χωρεῖ ὅτι δύναταί τις νὰ κάμῃ καλὸν χωρὶς κακὸν σκοπόν. Τοιοῦτοι εἶναι οἱ συγκάτοικοί μας, τοὺς ὁποίους ποτὲ δὲν θὰ πείσωμεν, ὅ,τι καὶ ἂν κάμωμεν, ὅτι αἱ σχέσεις μας εἶναι ἀθῷαι.

Ἐνῷ ἔλεγε ταῦτα, σκιὰ διαβάτου διῆλθε πρὸ τοῦ καθίσματος αὐτῶν καὶ συγχρόνως ἠκούσθη φωνὴ λέγουσα:

— Καλὴ διασκέδασις, περιστεράκια μου.

Καὶ οἱ δύο ἀνεσκίρτησαν, ἀναγνωρίσαντες μίαν τῶν γειτόνων των.

Δ'.

Ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν συνέντευξιν αὐτῶν εἰς τὸν Βοτανικὸν κῆπον, ὁ Οὐλρίχος καὶ ἡ Ῥοζίνα, ἀναχωρήσαντες ὁμοῦ ἐκ τῆς οἰκίας ὅπου εἶχον γνωρισθῆ, μετέβησαν νὰ συγκατοικήσωσιν εἰς οἴκημα κείμενον εἰς ἀπόκεντρον ὁδὸν παρὰ τὸ Λουξεμβοῦργον.

Τὸ αἴσθημα τοῦ Οὐλρίχου πρὸς τὴν κόρην ἐκείνην ἦτο κατ' ἀρχὰς ἡσυχώτατον καὶ σχεδὸν πατρικόν. Βαθμηδὸν ὅμως ἐννόησε πρὸς μεγάλην του ἔκπληξιν καὶ χαρὰν ὅτι ἠγάπα τὴν Ῥοζίναν. Τοῦτο τοῦ ἐράνη ὡς ἀνάκτησις αἰσθήσεως ἀπολεσθείσης.

Νέος τότε βίος ἤρχισε δι' αὐτόν. Τὴν πικρὰν μισανθρωπίαν καὶ ἀηδίαν παντὸς ἐπιγείου, τὴν πρὶν διαφαινομένην ὑπὸ πᾶσαν πρᾶξιν καὶ πάντα λόγον

του, ἀντικατέστησαν βαθμηδὸν αἰσθήματα ἡμερώτερα. Ἡ ἀνάμνησις ὅμως τῶν παλαιῶν ἡμερῶν ἐπεσκίαζε πολλάκις τὴν εὐτυχίαν του ὡς προφητεία μέλλοντος ἀπαισίου. Τὰ φαντάσματα τῶν γυναικῶν τὰς ὁποίας εἶχεν ἀγαπήσει τὸν ἐπολιόρκουν τότε, ψιθυρίζοντα εἰς τὸ ὠτίον του: «Ἐνθυμοῦ τὰ μαθήματα τὰ ὁποῖα σ' ἐδώκαμεν! Ὡς ὅλαι αἱ ἄλλαι ὅπου ἠγάπησες, οὕτω καὶ τὸ νέον σου εἴδωλον σοῦ ἑτοιμάζει καὶ ἄλλην ἀπογοήτευσιν. Φεῦγε λοιπὸν καὶ αὐτήν, τὴν γνησίαν ἀδελφὴν ἡμῶν ὅλων, αἵτινες σὲ ἠπατήσαμεν. Ἀλλὰ καὶ σὺ ἀπατᾶσαι, νομίζων ὅτι τὴν ἀγαπᾷς. Τὸ πρὸς αὐτὴν αἴσθημά σου ὁμοιάζει τὴν μεταδιδομένην εἰς τὰ πτώματα ὑπὸ τοῦ γαλβανικοῦ ρεύματος ψευδοζωήν. Μὴ πιστεύῃς εἰς νεκραναστάσεις».

Ἀλλ' ἀνεγείρων τὴν κεφαλὴν ἔβλεπε πρὸ αὐτοῦ τὴν Ῥοζίναν εὐτυχῆ καὶ ὡραίαν. Ἡ ἀγάπη καὶ ἡ νεανικὴ εὐθυμία αἵτινες ἐπλήρουν τὴν καρδίαν της ἐξεχείλιζον εἰς ᾄσματα καὶ μειδιάματα. Παρατηρῶν τὸ γλυκὺ αὐτῆς πρόσωπον καὶ κηλούμενος ὑπὸ τῆς εὐήχου φωνῆς της ἐραντάζετο τὴν ἐρωμένην του ὡς ἀγαθήν τινα Μοῖραν λέγουσαν εἰς αὐτόν:

— Ἐγὼ εἶμαι ἡ νεότης σου, τὴν ὁποίαν τόσον κακὰ μετεχειρίσθης. Τὴν ἐδίωξες πρὸ τῆς ὥρας καὶ αὐτὴ ἐπανῆλθε πρὸς σέ. Ἄρες την νὰ σ' ὁδηγήσῃ ὅπου θέλει. Μέχρι τοῦδε ἠπατήθης ὁσάκις ἐνόμισες ὅτι ἀγαπᾶσαι. Ἀλλ' ἡ σημερινὴ ἀγάπη εἶναι ἀληθινή. Ἀφοῦ τόσον ἐβασανίσθης, ἦλθεν ὁ καιρὸς νὰ γνωρίσῃς τὴν εὐτυχίαν».

Κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας ἡσπάζετο ὁ Οὐλρίχος τὰς χεῖρας τῆς Ῥοζίνας τόσον περιπαθῶς καὶ ὡμίλει εἰς αὐτὴν γλῶσσαν τόσον λυρικήν, ὥστε ἡ πτωχὴ κόρη, ἀσυνείθιστος εἰς τοιαύτας παραφοράς, συνέβαινε πολλάκις ν' ἀνησυχήσῃ φοβουμένη ὅτι ἐσαλεύθησαν αἱ φρένες τοῦ ἐραστοῦ της.

— Εὐχαριστῶ, Θεέ μου! ἔλεγεν ὁ Οὐλρίχος. Τώρα πιστεύω εἰς τὴν ἀγαθότητά σου. Γνωρίζεις ὅτι ἡ ζωή μου εἶχε καταντήσει φορτίον τόσον βαρύ, ὥστε ἠθέλησα ἡμέραν τινὰ νὰ τὸ ἀποτινάξω. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ χείλους τῆς ἀβύσσου ἔκραξα: Λυπήσου με, Θεέ μου! Καὶ σὺ μ' ἐλυπήθης, καὶ ἔστειλες τὴν γυναῖκα ταύτην νὰ μὲ σώσῃ καὶ νὰ μὲ κάμῃ νὰ πιστεύσω εἰς τὴν ἀγαθότητά σου.

Στρεφόμενος ἔπειτα πρὸς τὴν ἐρωμένην του ἐπρόσθετε:

— Καιρὸς ἦτο, καλή μου Ῥοζίνα, νὰ σ' ἀπαντήσω καὶ καλὰ ἔκαμες νὰ μ' ἀγαπήσῃς. Ἂν ἠξεύρες . . . Ἀλλὰ τὰ ἐλησμόνησα ὅλα. Ὁ ἔρως σου μ' ἔκαμεν ἄλλον ἄνθρωπον. Ἔπαυσα νὰ μισῶ καὶ νὰ βδελύσσωμαι τὰ πάντα. Τὴν ζωὴν θεωρῶ σήμερον ὡς θεῖον δῶρον, τὸ ὁποῖον ἀδίκως ἐπεριφρόνησα καὶ κατηράσθην.

Ἡ Ῥοζίνα, ἡ οὐδέποτε φυλλομετρήσασα τὸ διθυραμβικὸν γλωσσάριον, δὲν ἐκαταλάμβανε πάσας τὰς λέξεις τὰς ὁποίας μετεχειρίζετο ὁ Οὐλρίχος, ἀλλ' ὑπὸ τὸ σκότος τοῦ γράμματος διέκρινε σαφῶς τὴν ἔννοιαν καὶ εἰς ταύτην ἀπήντα ἐν ἐλλείψει φράσεων διὰ φιλημάτων.

Οἱ δύο ἐρασταὶ ἐξηκολούθουν νὰ μεταβαίνωσι τακτικῶς ἕκαστος εἰς τὸ ἐργοστάσιόν του. Οἱ γείτονές των, βλέποντες αὐτοὺς διάγοντας τὸν ἥσυχον καὶ τακτικὸν βίον τῶν φιλοπόνων ἐργατῶν, τοὺς ἐνόμιζον νομίμους καὶ πλειστάκις ἐπειράθησαν νὰ σχετισθῶσι μετ' αὐτῶν. Ἀλλ' οὗτοι ἀπέφευγον πᾶσαν σχέσιν προτιμῶντες τὴν μονήρη εὐδαιμονίαν των.

Ἡμέραν τινά, ἐνῷ ὁ Οὐλρίχος ἦτο μόνος εἰς τὸ οἴκημά του, ἐπεσκέφθη αὐτὸν νέος κύριος κομιστὴς ἐπιστολῆς, φερούσης ἐπιγραφήν: ***πρὸς τὸν κ. Κόμητα Οὐλρίχον Ῥούβρης***, τὴν ὁποίαν ἰδὼν ἔγειτνεν ὠχρότατος.

— Νομίζω ὅτι ἀπατᾶσθε, εἶπεν εἰς τὸν ἐπισκέπτην. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δὲν εἶνε δι' ἐμέ . . . Ἐγὼ ὀνομάζομαι Μάρκος Γιλβέρτης.

— Ὅπως θέλετε, κύριε Κόμη, ἀπεκρίθη μειδιῶν ὁ κομιστής. Ἀλλὰ μὴ φοβεῖσθε νὰ σᾶς προδώσω. Ἔρχομαι ἐκ μέρους τοῦ συμβολαιογράφου σας κ. Μορίνου, ὅστις ἠναγκάσθη διὰ λόγους σπουδαιοτάτους νὰ σᾶς ἀναζητήσῃ καὶ πολλοὺς κατέβαλε κόπους διὰ νὰ σᾶς εὕρῃ. Ἀπὸ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, τὴν ὁποίαν σᾶς παραδίδω ἀδιστάκτως, διότι ηὐτύχησα νὰ σᾶς ἴδω πέρυσιν εἰς τὸ συμβολαιογραφεῖον μας, θὰ μάθετε διατί ἠναγκάσθη ὁ κ. Μορῖνος νὰ σᾶς ἐνοχλήσῃ.

Ὁ Οὐλρίχος, ἐννοήσας τὸ ἀνωφελὲς τῆς περαιτέρω ὑποκρίσεως ἀπεσφράγισε τὴν ἐπιστολήν, διελαμβάνουσαν τὰ ἑξῆς:

«Κύριε Κόμη,

«Ἑτοιμαζόμενος νὰ παραχωρήσω τὸ συμβολαιογραφεῖον εἰς τὸν διάδοχόν μου, ἐπιθυμῶ πολὺ νὰ σᾶς ἴδω καὶ νὰ λάβω τὰς ὁδηγίας σας περὶ τῆς διαθέσεως τοῦ κεφαλαίου, τοῦ ὁποίου μοῦ ἀνεθέσατε τὴν διαχείρισιν πρὸ δεκαοκτὼ μηνῶν. Αἱ ἐννεακόσιαι ἐκεῖναι χιλιάδες φράγκων ηὔξησαν κατὰ ἓν περίπου τρίτον, χάρις εἰς τὴν προσοδοφόρον αὐτῶν τοποθέτησιν, τῆς ὁποίας δύναμαι νὰ ἐγγυηθῶ καὶ διὰ τὸ μέλλον τὴν ἀσφάλειαν. Ἡ λογοδοσία μου εἶναι ἐν πλήρει τάξει καὶ ἐπιθυμῶ νὰ τὴν ὑποβάλω εἰς τὴν ἔγκρισίν σας πρὶν ἀποχωρήσω. Εὐαρεστηθῆτε λοιπὸν νὰ μοῦ ὁρίσετε τὸν τόπον καὶ τὴν ὥραν μιᾶς συνεντεύξεως, πότε δηλ. πρέπει νὰ περιμένω τὸν κύριον κόμητα Οὐλρίχον Ῥούβρης εἰς τὸ γραφεῖον μου ἢ πότε νὰ μεταβῶ εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Μάρκου Γιλβέρτη. Μορῖνος».

— Εἰδοποιήσατε, παρακαλῶ, τὸν κ. Μορῖνον ὅτι θὰ ὑπάγω νὰ τὸν ἴδω αὔριον, ἀπήντησεν ὁ Γιλβέρτης εἰς τὸν γραμματέα τοῦ συμβολαιογράφου μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς, ἥτις ἀνεκάλεσεν ἀποτόμως εἰς τὴν μνήμην του ὄνομα καὶ περιουσίαν, τὰ ὁποῖα ἐπροσπάθει νὰ λησμονήσῃ. Ἡ ὑπόμνησις αὕτη ἐπέχυσεν εἰς τὴν φυσιογνωμίαν του δυσαρέσκειαν καὶ κατήρειαν, ἀνησυχήσασαν ἱκανῶς τὴν μετ' ὀλίγον ἐπιστρέψασαν Ῥοζίναν, εἰς τὴν ὁποίαν ἠρκέσθη ν' ἀπαντήσῃ ὅτι ἦτο ὀλίγον ἀδιάθετος τὴν ἑσπέραν ἐκείνην.

(Ἕπεται συνέχεια)

Ανα το Αστυ

Ἡ ἑβδομὰς ἡ λαμπρὰ καὶ ἡλιοφεγγὴς, μὲ τὴν χλιαρὰν ἀτμοσφαῖραν καὶ τὸν σαπφείρινον οὐρανόν, πόσον ἐντούτοις ὑπῆρξε πένθιμος! Τὸ ὀρέπανον τοῦ θανάτου ἐθέρισε μὲ τὴν σπουδὴν ἐκείνην τὴν ἀμείλικτον, τὴν ὁποίαν τοσάκις περιέγραψαν οἱ ποιηταὶ εἰς στίχους ἀποπνέοντας ὁσμὴν λιβανωτοῦ. Τοιούτων στίχων εἶχον ἀνάγκην σήμερον διὰ νὰ παραστήσω ὅλον ἐκεῖνο τὸ πένθος, τὸ ὁποῖον ἔλουε διὰ τῶν χρυσῶν ἀκτίνων του ὁ χειμερινὸς ἥλιος... Ἂ, πόσον κακὴ ἐφάνη τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἡ ἱμφλουέντζα. Ἐπλημμύρισε τοὺς τοίχους μὲ νεκρώσιμα καὶ τὰς ὁδοὺς μὲ κηδείας. Ἡ πτωχεία ἢ ἡ μεγαλοπρέπεια τοῦ θανάτου ἀπὸ παντοῦ ἐπρόβαλλον τὴν πάντοτε ἀπαισίαν μορφήν των. Εἰς μίαν ἡμέραν μόνον ἀπὸ τῆς Πλατείας τοῦ Συντάγματος διῆλθον δώδεκα κηδεῖαι. Τὸ θέαμα ἦτο εὐγλωττότερον ἀπὸ ὅλα τὰ δελτία τῆς θνησιμότητος, τὰ ὁποῖα ἐδημοσίευσαν αἱ ἐφημερίδες. Καὶ τὴν Κυριακήν, ὕστερα ἀπὸ τόσας ἡμέρας αἰθρίας, ὁ οὐρανὸς ἐκαλύφθη ὑπὸ νεφῶν καὶ ἡ βροχὴ ἤρχισε νὰ πίπτῃ μονότονος μὲ μικρὰς μικρὰς σταγόνας. Ἐνόμιζες ὅτι ἦσαν δάκρυα, δάκρυα τὰ ὁποῖα ἔχυνεν ὁ οὐρανὸς δι' ὅλον τὸ πένθος, τὸ ὁποῖον ἐσκόρπισεν ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς, τὰς ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας τὴν περιέβαλλε διὰ τῆς εὐνοίας ὅλων του τῶν χρωμάτων...

✣

Τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην ἀπεβίωσε ὁ νομάρχης Ἀττικῆς Γεράσιμος Δρακόπουλος. Ἡ πρώιμος ἀπώλεια ἀνδρός, τόσον ἐπαξίως καταλαβόντος ὑψηλὰς ἐν τῇ πολιτείᾳ θέσεις, καὶ διὰ τὴν ἱκανότητά του καὶ διὰ τὴν ἀμερόληπτον τοῦ καθήκοντος ἐκτέλεσιν καὶ διὰ τὸν ἀξιάγαστον αὐτοῦ χαρακτῆρα, ἐβύθισεν εἰς πένθος τὴν ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν καὶ ἰδίᾳ τοὺς συμπολίτας του κεφαλλῆνας, παρὰ τῶν ὁποίων τόσον ὁ Δρακόπουλος ἠγαπᾶτο. Ἡ κηδεία του ἐτελέσθη τὴν ἑπομένην δημοτελής. Ἐπὶ τοῦ φερέτρου κατετέθησαν πολλοὶ στέφανα, μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνετο ὁ τοῦ Βασιλέως, δι' ἰδιαιτέρας φιλίας τιμῶντος τὸν μεταστάντα. Εἷς τῶν ὑπασπιστῶν Του ἠκολούθησε τὴν κηδείαν μέχρι τοῦ τάφου, αὐτὸς δὲ ὁ Βασιλεὺς παρευρέθη ἐν τῇ Μητροπόλει κατὰ τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν μετὰ τὸ τέλος τῆς ὁποίας ἀσπασθεὶς τὸν νεκρὸν συγκεκινημένος, ἀπεχώρησεν. Ὁ καθηγητὴς κ. Μεσολωρᾶς ἐξεφώνησε τότε τὸν ἐπικήδειον, ἐν ᾧ ἐξῆρε τὰς σπανίας πράγματι τοῦ μεταστάντος ἀρετὰς καὶ ἐξιστόρησε τὸν ἀνεπίληπτον βίον του.

Δεκαπεντάχρονος ὁ Δρακόπουλος εἰσῆλθεν εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν, ὑπηρετῶν ὡς γραφεὺς παρὰ τῇ ἐκτελεστικῇ Ἀστυνομίᾳ τῆς πατρίδος του, ὑπὸ τὴν Ἀγγλικὴν προστασίαν. Εἰκοσαετὴς ἐγένετο γραμματεύς, ὀλίγῳ δὲ βραδύτερον διωρίσθη ἀστυνόμος Λευκάδος. Τῷ 1866 διωρίσθη Νομάρχης Κυκλάδων, εἰς τὴν θέσιν δὲ ταύτην παρέμεινε μέχρι τοῦ 1875, ὅτε ἀπολυθείς, ἀπῆλθεν εἰς Ἰταλίαν. Τῷ 1883 ἐπιστρέψας ἐξελέγη Δήμαρχος Κρανίων τῆς Κεφαλληνίας καὶ τέλος τῷ 1892 διωρίσθη Νομάρχης Ἀττικῆς. Ὁ Δρακόπουλος ἔφερε τὸ παράσημον τῶν Ταξιαρχῶν, ὡς μόνην ἀμοιβὴν τῆς μακρᾶς καὶ εὐσυνειδήτου αὐτοῦ ὑπηρεσίας.

✣

Εἶνε ἐξαιρετικὴ ἡ ὄψις τῆς αἰθούσης τοῦ Παρνασσοῦ ὅταν γίνεται ἀνάγνωσμα μὲ προβολὴν φωτεινῶν εἰκόνων. Τὸ προσδρεῖον εἶνε κατειλημμένον ὑπὸ τῆς συσκευῆς, ὄπισθεν δὲ τοῦ βήματος ὑψοῦται τὸ μέγα διάφραγμα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου προβάλλονται αἱ εἰκόνες. Εἰς τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτό, κατὰ τὸ τελευταῖον ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Σοφούλη, προσέθετε καὶ ἡ γυψίνη προτομὴ τοῦ Ἑρμοῦ τοῦ Πραξιτέλους, ἐστημένη ἐπὶ τραπεζίου παρὰ τὸ βῆμα. Περὶ τοῦ ἐξαισίου τούτου καλλιτεχνήματος ὡμίλησε τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὁ ἡμέτερος συνεργάτης καὶ ἀρχαιολόγος. Τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριον ἤκουσε μετ' ἐνδιαφέροντος ἀδιαπτώτου τὴν ὡς καλλιτέχνου ἐκτίμησιν τοῦ μεγάλου Πραξιτέλους καὶ τὴν αἰσθητικὴν ἀνάλυσιν τοῦ Ἑρμοῦ του. Τὸ ἀνάγνωσμα τοῦ κ. Σοφούλη εἶχε χαρακτῆρα διαλέξεως ἢ μᾶλλον παραδόσεως. Ὁ ῥήτωρ ἀνῆλθε τὸ βῆμα ἄνευ χειρογράφων, ἀνέπτυξε δὲ τὸ θέμα του ἐκ τοῦ προχείρου, τῇ βοηθείᾳ ὀλίγων σημειώσεων, τὰς ὁποίας ἐκράτει. Κατὰ στιγμὰς τὸ ἠλεκτρικὸν τῆς αἰθούσης ἐσβύνετο, ἐπὶ τοῦ διαφράγματος δ' ἐπροβάλλεν ἡ γυμνὴ τοῦ ἀγάλματος καλλονή, τῆς ὁποίας τὸν λόγον ἔδιδεν εὐκαρινέστατα καὶ ἀναλυτικώτατα ὁ λόγος τοῦ κ. Σοφούλη. Οὕτως οἱ ἀκροαταὶ ἀπῆλθον γνωρίζοντες ὄχι μόνον ὅτι εἶνε, ἀλλὰ καὶ διατί εἶνε ὡραῖος ὁ Ἑρμῆς τοῦ Πραξιτέλους.

✣

Πρᾶγμα πολὺ σπάνιον, μὰ τὴν ἀλήθειαν! Ἐγένετο ἐσχάτως καὶ μία μονομαχία διὰ πιστολίου μὲ ἀποτέλεσμα. Ὁ κ. Πόνς, νέος ἐκ Πειραιῶς, ἐπληγώθη ὑπὸ τοῦ ἀντιπάλου του κ. Βατίστα, φοιτητοῦ, σοβαρῶς κατὰ τὴν ὀσφυακὴν χώραν. Ἐφημερίδες τινές, βλέπουσαι ὅτι τὸ ἔθιμον ἔπαυσε πλέον νὰ εἶνε ἀκίνδυνον, ἤρχισαν νὰ συνιστῶσιν αὐστηρὰ κατ' αὐτοῦ μέτρα. Ὁ φονεὺων ἐν μονομαχίᾳ, λέγουν, πρέπει νὰ τιμωρῆται ὡς φονεὺς ἐκ προμελέτης, νὰ συμπεριλαμβάνωνται δὲ εἰς τὴν τιμωρίαν καὶ οἱ μάρτυρες καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἰατροί. Νὰ ἰδοῦμεν τότε ποῖος θὰ τολμᾷ νὰ μονομαχήσῃ διὰ ψύλλου πήδημα...

✣

Ὁ παρ' ἡμῖν φιλογράφος κ. Γ. Παπουλιᾶς, τοῦ ὁποίου καὶ ἄλλα ἔργα ἀνέφερεν εὐφήμως ὁ τύπος, κατασκευάζει τώρα ἐπὶ πλακὸς ἐκ σινικοῦ ἀργύρου ἓν πρωτοτυπώτατον Ποιητικὸν Πάνθεον. Ἐπὶ τῆς πλακὸς αὐτῆς διὰ τῆς θαυματουργοῦ του φιλογραφίας, θὰ περιλάβῃ ποιήματα 154 ποιητῶν ἑλλήνων ζώντων καὶ νεκρῶν, τὴν συλλογὴν δὲ αὐτὴν, διὰ τὴν ὁποίαν θὰ χρειάζεται μικροσκόπιον, θὰ δωρήσῃ εἰς τὸ Μουσεῖον τῆς Ἐθνολογικῆς Ἑταιρείας.

✣

Ἐκ τοῦ Σκρίπ:

Διάλογος μεταξὺ καθηγητοῦ καὶ μαθητοῦ κατὰ τὸ μάθημα τῆς Ψυχολογίας.

Καθηγητής. — Δέν μου λέγεις, τί ἐστι ὄρεξις;

Μαθητής (ἀπορῶν). — Νὰ σᾶς πῶ, κύριε καθηγητά, περὶ ὀρέξεως... οὐδεὶς λόγος!

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Συνεδρίασις τῆς 22 Δεκεμβρίου 1893. Ὁ ἑταῖρος τῆς σχολῆς Μαξιμιλιανὸς Μάυερ παρέχει ὅλως νέαν καὶ προσοχῆς ἀξίαν ἑρμηνείαν τοῦ λεγομένου «σπλαγχνόπτου». Χαλκῆ τις εἰκὼν «σπλάγχνα ὀπτῶσα» ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, παριστῶσα κατὰ τὰ παραδεδομένα νέον τινὰ δοῦλον τοῦ Περικλέους. Ὑποτίθεται δὲ συνήθως ὅτι τὸ πρότυπον παριστάνετο καθήμενον ὀκλαδὸν παρὰ τὴν πυράν, διὸ ἀπόπειραι ἔγιναν συνταυτισμοῦ τῆς εἰκόνος ταύτης μετ' ἄλλων ἀναφερομένων γλυπτῶν ἔργων τοῦ Φειδίου. Ὁ κ. Μάυερ ὅμως ἀκολουθῶν τοὺς συγγραφεῖς, τὰς ἐπιγραφὰς καὶ τὰς ἐπὶ ἀγγείων παραστάσεις κατέδειξεν ὅτι ἡ τῶν σπλάγχνων ὄπτησις ἦτο θρησκευτικὴ τελετουργία, καθ' ἣν ὁ νεαρὸς παρὰ τὸν βωμὸν ὀρθὸς ἱσταμένος ὑπηρέτης κρατεῖ ὕπερθεν αὐτοῦ τὸν ὀβελὸν μὲ τὰ εἰς αὐτὸν ἐμπεπηγμένα κρέατα. Οὕτως ἐξηγεῖται καὶ τὸ περὶ τοῦ σπλαγχνόπτου παραδιδόμενον ὅτι ἦτο ἀνάθημα εὐχαριστήριον εἰς τοὺς θεοὺς καὶ δὴ εἰδικώτερον εἰς τὴν Ἀθηνᾶν Ὑγίειαν. Ὁ νεαρὸς ὑπηρέτης εἶχε παθεῖ φαίνεται κατὰ τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Παρθενῶνος, ἐθεραπεύθη ὅμως διὰ τῆς βοτάνης παρθενίου, ὅπερ ἡ Ἀθηνᾶ κατ' ὄναρ ἔδειξεν εἰς τὸν Περικλέα. Πρέπει λοιπὸν νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὸ ἄγαλμα ἦτο ἱδρυμένον ἐν τῷ περιβόλῳ τοῦ ἱεροῦ τῆς θεᾶς, τουτέστι παρὰ τὰ προπύλαια, καὶ δὴ παρὰ τὸν μέγαν αὐτῆς βωμόν. Κατὰ ταῦτα δὲ ἀναπληροῖ ὁ κ. Μάυερ καὶ ἄγαλμά τι εὑρεθὲν ἐν τῷ Ὀλυμπιείῳ, ἀποκείμενον ἐν τῷ Ἐθνικῷ μουσείῳ ὑπ' ἀριθ. 248, ὅπερ εἶνε ἀντίτυπον ἔργου τοῦ 5ου πρὸ Χρ. αἰῶνος. — Ὁ διευθυντὴς τῆς ἀμερικανικῆς σχολῆς καθηγητὴς κ. Βαλδστάϊν, ὡμίλησε περὶ τῆς γυναικείας κεφαλῆς, τῆς εὑρεθείσης κατὰ τὰς ἐν τῷ Ἡραίῳ ἀνασκαφὰς καὶ ἐν τῷ Ἐθνικῷ μουσείῳ ἀποκειμένης, ἣν διαφωνῶν πρὸς τὸν Φουρτβάϊγγλερ, ἑρμηνεύει ὡς Ἥραν Πολυκλητείου καὶ οὐχὶ ἀττικῆς τέχνης.

Συνεδρίασις τῆς 5 Ἰανουαρίου 1894. Ὁ δεύτερος γραμματεὺς τῆς Σχολῆς κ. Βόλτερς παρουσιάζει νεωστὶ ἐκδεδομένα τινὰ βιβλία: τὰ Θρακικὰ ὑπὸ Ε. Δράκου, τὴν ὑπὸ Σταματιάδου περὶ Θάσου μονογραφίαν καὶ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ εἰκονογραφημένου περὶ Ἄθω ἔργου ὑπὸ τοῦ ἱεροδιακόνου Κοσμᾶ. Τῆς περὶ Θάσου μονογραφίας ἐξαίρει τὸ μέρος ἐκεῖνο, ἔνθα ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται περὶ τῆς γλώσσης τῶν σημερινῶν κατοίκων καὶ τὸ ὁποῖον συνοδεύεται ὑπὸ λεξιλογίου καὶ δειγμάτων τινῶν δημοτικῆς ποιήσεως. Ὁ συγγραφεὺς πραγματεύεται καὶ περὶ τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων καὶ δεισιδαιμονιῶν τῶν κατοίκων τῆς νήσου. Κατόπιν παραθέτει ὁ κ. Βόλτερς ἐπιγραφάς τινας εὑρεθείσας ἐν Μαγνησίᾳ τῇ παρὰ τὸν Μαίανδρον κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς γερμανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς ἐνεργηθείσας ἀνασκαφὰς τὸ 1889. Τινὲς εἶχον προευρεθῆ ὑπὸ τῶν περιοίκων ἀναζητούντων λίθους πρὸς οἰκοδομήν, ὡς π. χ. ἡ μεγάλη ἐπιγραφὴ τοῦ ἀρχαίου χρησμοῦ περὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς λατρείας τοῦ Διονύσου εἰς τὴν Μαγνησίαν, τὴν ὁποίαν ὁ Ῥαϊνὰχ ἐν τῇ Revue des études grecques καὶ ὁ Κοντολέων εἰς τὰς *Ἀνακοινώσεις* τῆς γερμ. ἀρχ. σχολῆς ἐδημοσίευσαν. Ὁ Στράβων (σελ. 648) διηγεῖται ὅτι ὁ Μαγνὴς Ἀναξήνωρ κιθαρῳδὸς, ἱερεὺς τοῦ Διὸς ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς πόλεως, ἀνατεθείσης αὐτῷ γραπτῆς εἰκόνος ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἀνδριάντος ἐν τῷ θεάτρῳ. Ὁ ἀνδριὰς ἔφερεν ἐπιγραφὴν ληφθεῖσαν ἐκ τοῦ Ὁμήρου, ἐν τῇ τελευταίᾳ λέξει τῆς ὁποίας αἰδῇ τὸ ὑπογεγραμμένον ἰῶτα εἶχε παραλειφθῆ, ὅπερ ἦτο αἴσχος διὰ τὴν Μαγνησίαν. Εὑρέθη δὲ ὑπὸ τοῦ κ. φὸν Χίλερ ἐπιγραφὴ πρὸ μικροῦ ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς πόλεως, ἐξ ἧς πραγματικῶς λείπει τὸ ὑπογεγραμμένον ἰῶτα. Ἴχνος ὅμως αὐτοῦ εὑρίσκεται συναμα καὶ φαίνεται ὅτι δευτέρα χεὶρ ἐνεκόλαψεν αὐτὸ κατόπιν, ἵνα σώσῃ τοὺς Μάγνητας ἀπὸ τοῦ αἴσχους τῆς παραλείψεως τοῦ ὑπογεγραμμένου ἰῶτα. Ἄλλαι τινὲς ἐπιγραφαὶ ἀναφέρονται εἰς διδασκαλίαν δραμάτων κατὰ τὸν 1ον πρὸ Χρ. αἰῶνα, ἐν αἷς ἀναφέρεται ἡ χρονολογία κατὰ τοὺς ἄρχοντας, τὸν στεφανηφόρον καὶ τὸν ἀγωνοθέτην, συνάμα δὲ ὁ νικήσας ποιητής, τὸ ἔργον του καὶ ὁ πρωταγωνιστής. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως ἐξαγόμενον τῶν ἐπιγραφῶν εἶνε ὅτι κατὰ τὴν ἑορτὴν «Ῥωμαῖα» τραγῳδίαι καὶ σατυρικὰ δράματα ἐδιδάσκοντο ἐν Μαγνησίᾳ, ὡς ἐν Ἀθήναις κατὰ τὸν 5ον καὶ 4ον αἰῶνα πρὸ Χρ. Οὕτως ἐξηγεῖται χωρίον τι τῆς ποιητικῆς τοῦ Ὁρατίου περὶ τοῦ ὅτι τὸ σατυρικὸν δρᾶμα ἔχει λόγον ὑπάρξεως, διότι ὄντως ἐπὶ Ὁρατίου ὑφίστατο τοῦτο ἀκόμη. Ἂν ὅμως ἡ διδασκαλία τῶν δραμάτων ἐγίνετο ἐν Μαγνησίᾳ κατὰ τὸν 1ον αἰῶνα ὡς κατὰ τὸν 5ον ἐν Ἀθήναις, τότε καὶ τὸ θέατρον αὐτῆς πρέπει νὰ ἦτο ὅμοιον ἔτι μὲ τὸ τοῦ Διονύσου, ὅπερ ἐπίσης θὰ ἐπιρρίψῃ φῶς εἰς τὸ περὶ τοῦ ἀρχαίου θεάτρου μέγα ζήτημα. — Ὁ κ. Ἀλέξ. Φιλαδελφεὺς ἀναφέρων τὸ ἐν Πειραιεῖ πέρυσιν ἀνευρεθὲν ρωσσαϊκὸν (κεφαλὴ Μεδούσης) παρατηρεῖ ὅτι τρεῖς τύποι κεφαλῆς Μεδούσης πρέπει νὰ διακριθῶσιν, ὁ ἀρχαϊκὸς μὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ φρικτοῦ καὶ ἀποτροπαίου, ὁ ὡραῖος τύπος (Μέδουσα Bondanini) τοῦ 5ου αἰῶνος καὶ τέλος ὁ τῆς ἑλληνιστικῆς ἐποχῆς τρίτος. Ὁ βοτανικὸς κ. φὸν Χελδράϊχ ἐνθυμίζων τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Μάυερ λεχθέντα περὶ τῆς βοτάνης παρατηρεῖ ὅτι ἐκ διαφόρων εἰδήσεων τῶν ἀρχαίων γνωρίζομεν (Πλίνιος Διοσκορίδης) ὅτι ἡ βοτάνη αὕτη ἐχρησίμευεν εἰς διαφόρους σκοπούς, π. χ. ὡς τροφὴ ἐν ἀνάγκῃ, ὡς θεραπευτικὸν τραυμάτων, εἶχε δὲ διάφορα ὀνόματα καὶ ἐφύετο ἄφθονος κατὰ τὴν Ἀκρόπολιν. Ἡ βοτάνη αὕτη κατὰ τὸν λαλοῦντα πρέπει νὰ εἶνε ἐξάπαντος ἡ καὶ σήμερον παρὰ τὰ προπύλαια μάλιστα αὐξάνουσα parietaria judaica. Ἐν Κρήτῃ χρησιμεύει ὡς ἰαματικὸν βότανον καὶ ὀνομάζεται «βάλσαμον», τὸ δὲ παρὰ Πλινίῳ ὄνομα αὐτοῦ Περδίκιον εἶνε γνωστὸν καὶ σήμερον παρὰ τῷ λαῷ, ὥστις τὸ ὀνομάζει περδίκι, περδικοῦλι ἢ περδικάκι. — Ἐν τέλει ὡμίλεῖ ὁ κ. Δαΐρπφελδ περὶ τῶν συνεχιζομένων νῦν παρὰ τὴν Ἐννεάκρουνον (μεταξὺ Ἰλισσοῦ καὶ Ἀρείου Πάγου) ἀνασκαφῶν, περὶ ὧν ἰδιαιτέρως θὰ γίνῃ λόγος ἐν τῇ «Ἑστίᾳ».

ΓΑΛΛΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Ὁ βυζαντιολόγος κ. Millet εὐκρινέστατα καὶ διὰ πολλῶν νέων ἐπιχειρημάτων ὡμίλησε περὶ τριῶν βυζαντινῶν ἐκκλησιῶν τῆς Τραπεζοῦντος, κυρίως περὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς αὐτῶν καὶ τοῦ πῶς αὕτη προσήγγισεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον πρὸς τὴν ἐν τῇ δύσει ἀρχιτεκτονικήν, μεταπλάσασα τὸ τετράγωνον διάγραμμα, καὶ τὸν θόλον ἀπὸ κυρίου μέρους τῆς οἰκοδομῆς εἰς κοσμημα τικὸν αὐτῆς παράρτημα μετατρέψασα. — Μετ' αὐτὸν ὁ διευθυντὴς τοῦ νομισματικοῦ ἡμῶν Μουσείου ἐπραγματεύθη διὰ μακρῶν περὶ θέματος ὅλως νέου ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Ὁ κ. Σβορῶνος παρατηρήσας ἀπὸ μακρῶν ἤδη ἐτῶν ὅτι, ἐν ᾧ, ὡς γνωστόν, οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἐπροσωποποίησαν καὶ ἐλάτρευσαν σύμπασαν τὴν φύσιν ἀπεικονίσαντες οὕτως ἐπὶ τῶν παντοειδῶν αὐτῶν μνημείων τὰς προσωποποιήσεις ταύτας, ἤτοι θεότητας ποταμῶν, πηγῶν, ὀρέων, θαλασσῶν, μόνον αἱ τῶν ἀστέρων καὶ οὐρανίων σωμάτων προσωποποιήσεις δὲν ἀπαντῶνται ἢ σπανιώτατα ἐπὶ τῶν παντοειδῶν αὐτῶν μνημείων, πρὸς δὲ παρατηρήσας ὅτι οἱ νομισματικοὶ τύποι ἀστέρων καὶ ἡμισελήνων καὶ παμπληθεῖς νομισματικοὶ τύποι ζώων κλπ. συνοδευομένων σταθερῶς ὑπὸ ἀστέρων, εἶνε συχνότατοι, ἐσκέφθη ὅτι ἴσως τὰ νομίσματα ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ὁ καταλληλότερος χῶρος πρὸς ἀπεικόνισιν τῶν διαφόρων οὐρανίων σωμάτων καὶ τῶν προσωποποιήσεων αὐτῶν, τοσοῦτο μᾶλλον ὅσον οἱ ἀρχαῖοι τὰ μέταλλα συνέδεον συμβολικῶς ἐν τῇ λατρείᾳ πρὸς τοὺς ἀστέρας. Οὕτως ἐπὶ ἔτη μακρὰ ἠσχολήθη εἰς μελέτην τοῦ θέματος τούτου, διεξερχόμενος τοὺς κατὰ χιλιάδας ἀριθμουμένους διαφόρους νομισματικοὺς τύπους καὶ μελετῶν τὴν ἐπιτόπιον λατρείαν ἑκάστης χώρας καὶ πόλεως καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας ἀστρονομίας.

ὡς καὶ τὴν μυθολογικὴν ἀστρονομίαν. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς μελέτης ταύτης ὑπῆρξαν ἀνώτερα πάσης προσδοκίας, διότι δι' αὐτῶν εὑρέθη ἡ ἐξήγησις παμπληθῶν ἐντελῶς ἀκατανοήτων νομισματικῶν τύπων ἀπελπισάντων πάντας τοὺς μέχρι τοῦδε ἐπιχειρήσαντας νὰ ἐξηγήσωσιν αὐτούς σοφούς. Τινὰς τῶν ἑρμηνειῶν τούτων ἐδημοσίευσεν ἤδη ὁ κ. Σβορῶνος εἰς ξένα νομισματικὰ περιοδικά, νῦν ὅμως τὸ πρῶτον ἐξέθεσε τὴν θεωρίαν αὐτοῦ ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς ἀφορμὴν λαβὼν ἐκ τῆς προσεχοῦς ἐν τῇ Bulletin de Correspondance Hellenique τῆς Ἀρχ. Σχολῆς δημοσιεύσεως ἐκτενοῦς αὐτοῦ συγγραφῆς περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος. Πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς θεωρίας του ὁ ὁμιλητὴς παρέσχε τῷ σοφῷ ἀκροατηρίῳ τὴν λύσιν πλείστων ἀκατανοήτων νομισματικῶν τύπων, οἷοι οἱ ἀρχαϊκοὶ τύποι τῶν ζώων ἐν γένει, οἱ τύποι τῶν ἀστέρων καὶ τῶν ἡμισελήνων, οἱ ὑπὸ ἀστέρων περιθεόμενοι, οἱ ὑπὸ ἀστέρων συνοδευόμενοι, οἱ σταφυλὰς καὶ περιστερὰς συγχρόνως ἀποτελοῦντες τύποι Μάλλου τῆς Κιλικίας, οὓς ἀπέδειξεν ὅτι ἦσαν οἱ ἀστερισμοὶ τῶν Πελειάδων (περιστερῶν) τῶν καὶ βότρυς καλουμένων, αἱ χελῶναι τῆς Αἰγίνης, ὁ λέων τῆς Λυδίας καὶ Μιλήτου, ὁ ἀνθρωποκέφαλος ταῦρος πλείστων πόλεων τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ἡ Σφὶγξ τῆς Χίου, οἱ πλεῖστοι τῶν Κρητικῶν νομισματικῶν τύποι κλπ. κλπ. Διὰ τοῦ αὐτοῦ συστήματος παρέσχε τὴν λύσιν καὶ τῆς ἀκατανοήτου τεχνοτροπίας τῆς ἐπικρατησάσης ἀπὸ τοῦ 3ου μ. Χ. αἰῶνος ἐν Καρχηδόνι, Συρίᾳ, Μακεδονίᾳ καὶ Ῥώμῃ τοῦ νὰ παρίστανται τὰ πέταλα τῶν νομισμάτων ἐν εἴδει ἀστέρων ἀκτινωτῶν.— Τέλος ὁ διευθυντὴς τῆς σχολῆς κ. Ὡμόλλ, ἀφ' οὗ δι' ὀλίγων ἐξῆρε τὸ πρωτότυπον καὶ σπουδαῖον τῆς ὁμιλίας τοῦ προλαλήσαντος καὶ τὴν ἐπὶ τοῦ ἀκροατηρίου ἐντύπωσιν, ἐπραγματεύθη τὰ περὶ τῆς τοπογραφίας τῶν Δελφῶν συντόμως ἕνεκα τῆς ἐπὶ μακρὸν ἤδη παρατάσεως τῆς συνεδριάσεως. Τὴν ὁμιλίαν τοῦ κ. Ὡμόλλ, σαφεστάτην ὡς πάντοτε καὶ περιστραφεῖσαν κυρίως περὶ τῆς τοποθεσίας τῶν διὰ τὰς πανηγύρεις συναθροίσεων, ἤκουσαν οἱ παριστάμενοι μετ' ἀπτώτου ἐνδιαφέροντος. Τὴν δὲ κατὰ τὸ τέλος τῆς συνεδριάσεως πρότασιν αὐτοῦ περὶ ἀποστολῆς συλλυπητηρίων τῶν παρισταμένων πρὸς τὴν οἰκογένειαν τοῦ διασήμου πολιτικοῦ, νομισματολόγου καὶ ἀρχαιολόγου τῆς Γαλλίας Βαδδιγκτῶνος ὑπεδέχθη τὸ ἀκροατήριον διὰ παρατεταμένων χειροκροτημάτων.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐπιστημονικὰ

Ἀπέθανεν ὁ γερμανὸς φυσικὸς Ἑρρῖ-Χέρτς. Γεννηθεὶς ἐν Ἀμβούργῳ τῷ 1857, ἐσπούδασε κατ' ἀρχὰς μηχανικήν, εἶτα ἐπεδόθη εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Τῷ 1880 γενόμενος διδάκτωρ τῆς φιλοσοφίας, διωρίσθη καθηγητὴς παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Κιέλου, βραδύτερον δὲ διεδέχθη τὸν περίφημον Clausius εἰς τὴν ἕδραν τῆς φυσικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βόννης. Ὁ Χέρτς ἦτο περίφημος ἠλεκτρολόγος, εἰς αὐτὸν δὲ ἡ ἐπιστήμη ὀφείλει νέας περὶ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸ φῶς θεωρίας καὶ νέα ἠλεκτρικὰ ὄργανα.

— Κατά τινα τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ὁ Φιζαλὶξ καὶ ὁ Βερτρὰν ἀνεκοίνωσαν νεώτατα αὐτῶν πειράματα, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται ὅτι καὶ τῶν ἀνιοβόλων ὄφεων τὸ αἷμα, παρουσιάζει τὰς αὐτὰς τοξικὰς ἰδιότητας οἵας καὶ τὸ αἷμα τῶν ἐχιδνῶν.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Γῆ πρὸ τοῦ Ἀνθρώπου» ὁ I. Priem ἐξέδοτο σύγγραμμα, ἐν ᾧ διηγεῖται τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, τὰς ἀλλοιώσεις τῆς ἐπιφανείας του κατὰ τὰς πρώτας γεωλογικὰς περιόδους, πρὸ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἀνθρώπου. Ἐν ἰδιαιτέρῳ κεφαλαίῳ διηγεῖται λεπτομερῶς τὴν ἱστορίαν τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ γαλλικοῦ ἐδάφους. Τὸ κείμενον ἐπεξηγοῦν εἰκόνες ὑπὲρ τὰς ἑπτακοσίας.

— Ἡ πρὸς ἀνέγερσιν μνημείου εἰς τὸν Σαρκὼ ἐπιτροπὴ ἐξέλεξε πρόεδρον αὐτῆς ἐπίτιμον τὸν Παστέρ, τακτικὸν τὸν Βρουαρδέλ, γραμματεῖς δὲ τοὺς ἰατροὺς Γκυνοὺ καὶ Μπουρνεβίλλ.

— Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς Γεωλογικῆς Ἑταιρείας τῆς Γαλλίας ὁ Μαρκελλῖνος Μπουὶλ ὑπέβαλεν ὑπόμνημα περὶ τῆς ἐσχάτως ἐν Περμιὲν Δωτὲν ἀνακαλυφθείσης προκαταλυσμιαίας σαύρας, τῆς λεγομένης Callibrachium Gaudryi. Τὸ ἑρπετὸν τοῦτο διαφέρει τῶν μέχρι τοῦδε ἐν τῷ ἰδίῳ μέρει εὑρεθέντων σαυροειδῶν, προπάντων κατὰ τοὺς πόδας, οἱ ὁποῖοι εἶνε ὅμοιοι καὶ ἀπαράλλακτοι πρὸς τοὺς τῆς σημερινῆς σαύρας. Εἶνε ἀξιοπερίεργον, κατὰ τὸν Μπουὶλ, ὅτι κατὰ τὰς πρωτογενεῖς ἐποχάς, ἐκτὸς τῶν ζώων, τῶν ἐχόντων τύπους ἰδιαιτέρους καὶ χαρακτηριζόντων τὴν γεωλογικὴν ἐποχήν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκουν, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα τοῦ αὐτοῦ εἴδους, τὰ ὁποῖα μὲ μικρὰς μόνον μεταβολὰς εἰμποροῦν νὰ ἐξομοιωθοῦν πρὸς τὰ σημερινά.

— Ἀπεβίωσεν ὁ βέλγος ζωολόγος Φίλιππος Βὰν Βένεδεν καθηγητὴς παρὰ τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Λουβαΐνης. Ὁ Βένεδεν ἐγεννήθη ἐν Malines τῷ 1809. Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων ζωολογικῶν του ἐργασιῶν ξημιζόνται αἱ περὶ σκωλήκων, μαλακίων καὶ κητοειδῶν. Ἐν Γαλλίᾳ ὁ βέλγος ἐπιστήμων ἀπήλαυεν ἐξαιρετικῆς ὑπολήψεως, ἦτο δὲ τετιμημένος διὰ τοῦ παρασήμου τῆς Λεγεῶνος.

— Ἐξαιρετικὸν οὐράνιον φαινόμενον θὰ παρατηρηθῇ τὸ παρὸν ἔτος, τὸ ὁποῖον θὰ ργήσῃ πολὺ νὰ ἐπαναληφθῇ. Μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἡ Ἀφροδίτη θὰ φανῇ ὡς αὐγερινὸς συγχρόνως καὶ ὡς ἕσπερος. Τοῦτο θὰ συμβῇ τὴν 14 προσεχοῦς Φεβρουαρίου (ἔ. ν.) ὅτε ἡ Ἀφροδίτη θὰνατείλῃ 43 λεπτὰ πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ θὰ δύσῃ 43 λεπτὰ μετὰ τὴν δύσιν αὐτοῦ. Καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας ἀπὸ τῆς 10—17 Φεβρουαρίου θὰ παρατηρῆται τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ὄχι ζωηρὸν καὶ διαρκὲς ὅσον τὴν 14.

— Ἀπὸ τῆς Ἰανουαρίου ἤρξατο ἐκδιδόμενον ἐν Παρισίοις νέον γεωργικὸν περιοδικόν, πραγματευόμενον εἰδικῶς τὰ κατὰ τὴν ἀμπελουργίαν ὑπὸ τὸν τίτλον «Revue de viticulture». Ἐκδίδεται ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Π. Βιαλὰ καὶ Α. Ραβάζ.

Μουσικὰ

Ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου μουσικοῦ Βάγνερ, ὁ ἐκ τοῦ ἥρωος τῆς Τριλογίας τῶν Νιβελούγκεν, φέρων τὸ ὄνομα Σιγφρείδος, ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον κατ' αὐτὰς ἐν Βερολίνῳ ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ ὡς διευθυντὴς ὀρχήστρας, ἥτις ἐξετέλεσεν ἔργα τοῦ πατρός του. Τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριον ἀποτελούμενον ἐκ τῆς Βερολινείου ἀριστοκρατίας ὑπεδέχθη ἐνθουσιωδῶς τὸν νεαρὸν μουσικόν.

Θεατρικὰ

Μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας παρεστάθη ἐσχάτως ἐν Παρισίοις ὁ «Μιχαὴλ Τεσσιέ», δρᾶμα τοῦ Ἐδουάρδου Ῥοδ, ἐξηγμένον ἐκ τοῦ ὁμωνύμου αὐτοῦ μυθιστορήματος. Ὁ Μιχαὴλ Τεσσιὲ εἶνε ὕπανδρος, ἀλλ' ἐρωτεύεται νεαρὰν κόρην, τὴν ὁποίαν κηδεμονεύει, καὶ ἀγαπᾶται ἀγνῶς ὑπ' αὐτῆς. Μολονότι καθ' ὅλον του τὸ πολιτικὸν σταδίον ἐπολέμησε τὸ διαζύγιον, ἀναγκάζεται τώρα νὰ διαζευχθῇ τὴν σύζυγόν του καὶ νὰ φύγῃ μετὰ τῆς ἐρωμένης του.

— Εἰς τὸ Ὠδεῖον τοῦ Μονάχου σπουδάζει ἤδη φωνητικὴν μουσικὴν νέος τις ξυλουργὸς ἐκ τῶν περιχώρων, ὀνομαζόμενος Μπουργκστάλλερ. Τοῦτον κατέταξεν εἰς τὸ Ὠδεῖον ἡ κυρία Βάγνερ, μόλις ἤκουσε τὴν φωνήν του, μὲ μηνιαῖον ἐπίδομα 150 μαρκῶν, μέχρις ἀποπερατώσεως τῶν σπουδῶν του. Κοινὴ πεποίθησις ὑπάρχει ὅτι ὁ Μπουργκστάλλερ θὰναδειχθῇ εἷς ἐκ τῶν πρώτων ὑψιφώνων τοῦ κόσμου.